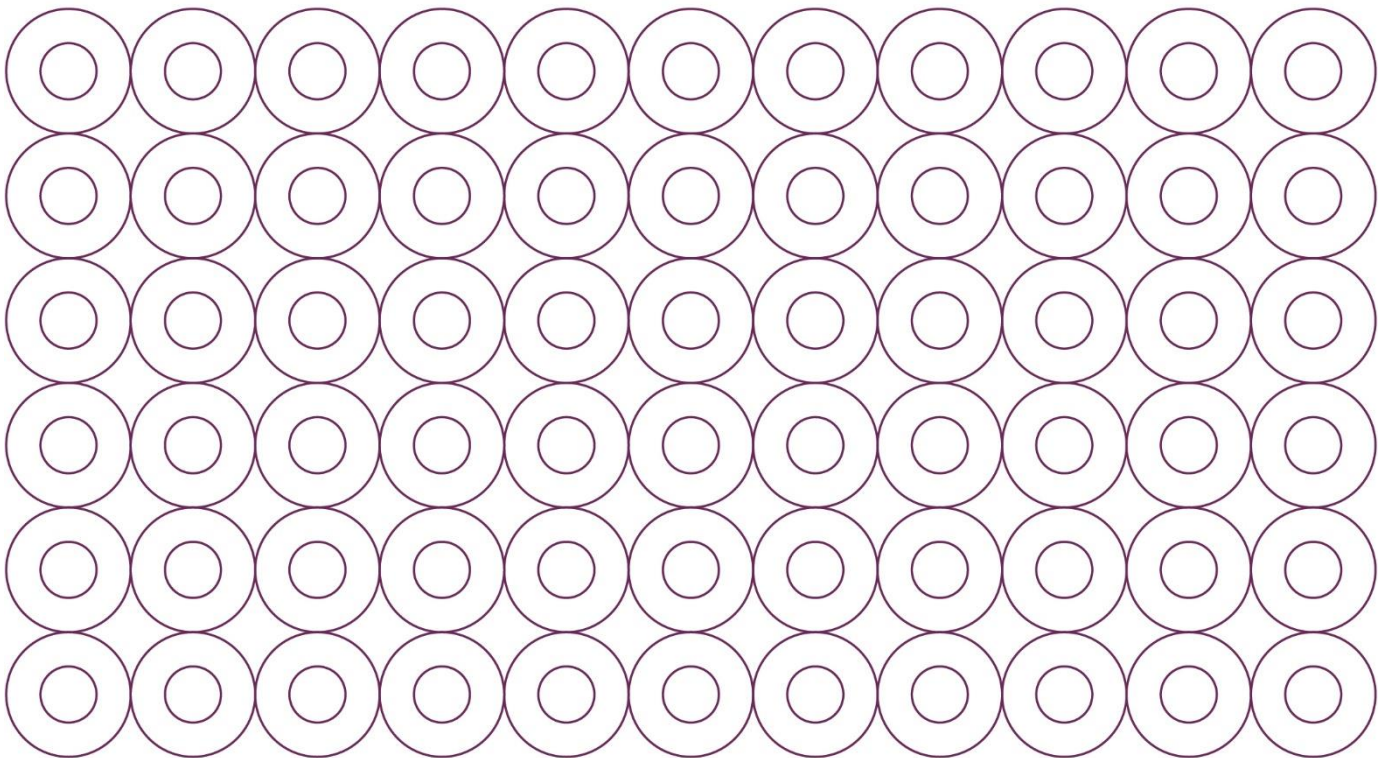

Gymnasiemarknadens geografi på 2020-talet

Elevernas pendling till gymnasieutbildning

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

ISSN: 1103-2421

ISRN: SKOLV-R-2023:7-SE

Skolverket, Stockholm 2023

Förord

I denna rapport uppdaterar Skolverket en indelning från 2016 av Sveriges kommuner i lokala gymnasieområden, utifrån statistik över gymnasieelevernas skolpendling mellan kommuner läsåret 2022/23. Indelningen i geografiskt avgränsade gymnasieområden är den tredje som Skolverket gör avseende gymnasieutbildning. Rapporten fokuserar på gymnasieskolans nationella program och omfattar inte komvux på gymnasial nivå.

I rapporten redovisar vi bland annat vilka gymnasieområdena är läsåret 2022/23 och på vilket sätt det har skett förändringar sedan läsåret 2014/15. Skolverket fortsätter därmed att följa utvecklingen av utbud och efterfrågan på gymnasieutbildning, samtidigt som vi tillhandahåller ett verktyg för vidare analyser av hur gymnasieområdet fungerar. Rapporten knyter också an till arbetet med regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

Rapporten har tagits fram av Thomas Furusten och Stefan Erson på Skolverkets analysavdelning

Peter Fredriksson
Generaldirektör

Thomas Furusten
Undervisningsråd

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Redovisning	15
Nationella beskrivningar.....	15
Regionala beskrivningar	28
Bilaga 1. Tabell	71
Bilaga 2: Förklaringar och definitioner	80

Sammanfattning

I denna rapport delas Sveriges kommuner in i lokala gymnasiemarknader, som också kan beskrivas som områden med ett självständigt utbud och en självständig efterfrågan på gymnasieutbildning. Utvecklingen inom gymnasiemarknadens geografi, som påverkas av elevernas sökande- och pendlingsmönster, anger i hög grad förutsättningarna för vilken gymnasieutbildning som erbjuds i olika delar av landet på 2020-talet.

Gymnasiemarknader är geografiskt avgränsade områden som består av minst en kommun, men det vanligaste är att flera kommuner delar en gemensam marknad vad gäller utbudet av och efterfrågan på gymnasieutbildning. Det betyder att många elever pendlar från sin hemkommun till en utbildning i en annan kommun. Sådana rörelser kan uppstå till exempel genom att kommuner i samverkan kan erbjuda ett större utbildningsutbud än vad som skulle ha varit möjligt för en enskild kommun. I analyser av det utbud som möter en elev i valet av gymnasieutbildning är det därför nödvändigt att ta hänsyn till utbudet och efterfrågan i flera kommuner tillsammans, och att inkludera utbudet hos såväl offentliga som enskilda huvudmän.

För läsåret 2022/23 definierar Skolverket 85 lokala gymnasiemarknader, som vi klassificerar i olika typer efter elevvolym: *storstadsområden*, *regionala centrum* (större och mindre), *lokala centrum* (större och mindre), samt *kommunala centrum*. Till de större regionala centrumen räknas exempelvis gymnasiemarknader som Västerås, Helsingborg och Örebro. Exempel på mindre regionala centrum är Umeås, Eskilstunas och Halmstads gymnasiemarknader. Till lokala centrum räknas marknader som Bollnäs, Hässleholm och Piteå, och exempel på kommunala centrum är Lindesberg, Mjölby och Lycksele.

Mellan 2014 och 2022 har det varit en trendmässig elevökning i gymnasieskolan, en ökning med nära 36 000 elever till 364 430. Denna elevökning är koncentrerad till vissa regioner där gymnasiemarknaderna har expanderat och intensifierats. Dessutom har det skett en hel del förändringar i elevernas pendling mellan kommuner som inneburit att kommuner knutits till varandra i nya eller förändrade pendlingsområden. En förändring mellan de två åren är att antalet *större regionala centrum* har ökat. Samtidigt har fler mindre kommuner lösgjort sig från dessa större marknadssammanhang och har trots ett litet elevunderlag bildat egna lokala gymnasiemarknader. Därför har också antalet ökat av den minsta marknadstypen *kommunala centrum*. Övriga marknadstyper har minskat i antal, liksom antalet kommuner som omfattas. Det gäller mindre regionala centrum samt större och mindre lokala centrum.

Det är förändringen med fler större regionala centrum som omfattar flest elever och den största ökningen – en ökning med nära 44 600 elever. I dessa större regionala centrum finns totalt cirka 93 700 elever läsåret 2022/23, 26 procent av alla gymnasieelever i landet. Även i storstadsområdena har skett en ökning av

elevvolymerna som läsåret 2022/23 omfattar totalt cirka 138 000 elever, 38 procent av alla elever i landet. De mindre marknadstyperna har i stället minskat i antal elever. Detta bortsett från kommunala centrum som genom att de blivit fler också har ett ökat antal elever. Det totala antalet elever i kommunala centrum är cirka 11 000 vilket utgör tre procent av landets elever.

Att de redan stora gymnasiemarknaderna har blivit ännu större innebär att det i regioner med ett stort elevunderlag har etablerats fler och/eller större gymnasieskolor. I dessa gymnasiemarknader råder det en stor konkurrens mellan huvudmännen för att attrahera elever, men ofta även konkurrens mellan elever för att antas till vissa gymnasieskolor. I landets större gymnasiemarknader tenderar det att vara en överetablering av de gymnasieprogram som har högst antal sökande, men utbudet av program är oftast allsidigt. I landets mindre gymnasiemarknader är utbudet för eleverna ofta begränsat vad gäller gymnasieprogram. Utbudet omfattar då i första hand de program som har ett tillräckligt antal sökande.

Inledning

Bakgrund

En gymnasiemarknad kan definieras som ett område som har ett självständigt utbud och en självständig efterfrågan på gymnasieutbildning. Gymnasiemarknaderna i landet är alltså lika genom att de uppfyller dessa kriterier men de varierar i storlek och har olika villkor och förutsättningar. De kan också variera när det gäller det erbjudna utbudet. En gymnasiemarknad är också ett område inom vilket eleverna kan pendla, vilket innebär att gymnasiemarknaden existerar i ett avgränsat skolpendlingsområde som sammanlänkar kommuner. Genom att kartlägga lokala gymnasiemarknader kan alltså utbildningsutbudet beskrivas geografiskt.¹

Skolverket publicerade mellan 2011 och 2016 ett antal rapporter på detta tema. År 2011 kom rapporten *Skolmarknadens geografi*, som var en kartläggning av elevpendling i olika gymnasiemarknader. År 2013 publicerades studien *Det svåra valet* som bland annat undersökte hur eleverna navigerade i olika gymnasiemarknader. År 2016 publicerades *Förändringar i skolmarknadens geografi mellan 2009 och 2014*. Där beskrev Skolverket förändringar i gymnasiemarknaderna mellan läsåren 2009/10 och 2014/15. En av förändringarna som beskrevs i rapporten var att de lokala gymnasiemarknaderna hade minskat i antal (från 94 till 83). Denna förändring innebar att några av marknaderna hade vuxit, och att de fått en mer regional än lokal prägel. Mellan dessa år hade det skett en utveckling mot en ökad geografisk centralisering av gymnasieutbudet. I Skolverkets publiceringar diskuterades mekanismerna bakom denna utveckling och förklaringarna bedömdes vara såväl marknadsmässiga som demografiska. En konkret förklaring var elevminskningen – under perioden mellan 2009 och 2014 minskade antalet elever i gymnasieskolan med cirka 70 000 elever. De mindre kommunerna och huvudmännen fick därmed ytterligare svårigheter att erbjuda ett allsidigt utbud. Detta var en orsak till att pendlingsområdena utvidgades ytterligare, eller att samverkan uppstod som inte funnits tidigare.

Ytterligare förändringar mellan 2009 och 2014 var att 14 kommuner hade förlorat sin status som centrumkommuner – med vilket Skolverket i det här sammanhanget avser en kommun som elever från kringliggande kommuner huvudsakligen pendlar till i en lokal gymnasiemarknad. Samtidigt hade ett par kommuner bildat nya centrumkommuner och ett antal kommuner hade fått en förändrad status på andra sätt på grund av ökad eller minskad elevpendling.

Senast Skolverket uppdaterade beskrivningen av pendlingsområden inom gymnasieskolan var 2018, inom ramen för den årligen utgivna *Uppföljning av gymnasieskolan*. Den visade att antalet pendlingsområden hade minskat ytterligare, till 76 läsåret 2016/17.

¹ I rapporten används begreppet gymnasiemarknad i stället för skolmarknad som i Skolverkets tidigare rapporter med samma tema. Detta för att markera att rapporten avser gymnasieskolan. Även grundskolan är konkurren utsatt och skulle kunna beskrivas i ett marknadsperspektiv.

Att så tydliga förändringar skett inom gymnasiemarknaderna under perioder om bara några år tyder på att dessa typer av marknader i hög grad är levande, och att de tenderar att anpassas till i synnerhet den demografiska situationen där elevunderlaget utgör grundpremisen för marknaden.

Sedan 2014 har gymnasieskolans elevkullar varit ökande. Denna ökning är ojämnt fördelad mellan olika delar av landet. Den största ökningen gäller storstadsområdena, som en följd av en ökad inflyttning till dessa områden. Andra regioner har ett relativt oförändrat antal elever i gymnasieålder och i vissa områden har antalet till och med varit minskande.

En uppdaterad kartläggning av lokala gymnasiemarknader

Ovanstående beskriver sammantaget grunden för denna uppdaterade kartläggning. Den syftar till att beskriva den kontext som påverkar hur eleverna på 2020-talet har tillgång till gymnasieutbildning i olika delar av landet. I rapporten anlägger vi dels ett nationellt perspektiv på samma sätt som i Skolverkets tidigare rapporter om skolmarknadens geografi, dels ett regionalt perspektiv genom att vi länsvis beskriver gymnasiemarknadernas egenskaper och villkor. Utöver redovisningen i denna rapport beskriver Skolverket pendlingsregionerna och utbildningsutbudet länsvis i regionala underlag för planering och dimensionering, som tillgängliggörs av myndigheten i oktober 2023 och därefter kommer vara regelbundet återkommande.

Dessa beskrivningar avser att vara till nytta för regionala självstyrelse- och samverkansorgan, eller för regionalt utvecklingsansvariga för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering. Elevernas faktiska skolval och benägenhet att pendla mellan de lokala gymnasiemarknaderna kan tydliggöra anorlunda behov i förhållande till de som förväntas i planeringen på kommunal och regional nivå.

Begreppet gymnasiemarknad

I rapporten använder vi begreppet gymnasiemarknad. Allmänt kan en gymnasiemarknad betraktas som ett område inom vilket elever fritt kan välja mellan olika skolor. Denna möjlighet för eleverna ser olika ut i olika geografiska områden. Marknad är därför ett mer rättvisande begrepp i vissa delar av landet än andra. Situationen i landets kommuner och regioner präglas av förändringar i elevkullars storlek och i utbudet av skolor och utbildningsvägar. En kommuns eller regions specifika karaktär och förutsättningar påverkar också graden av samverkan eller konkurrens mellan huvudmän och skolor. Att elevernas valmöjligheter och gymnasieskolors konkurrenssituation på så vis varierar i landet gör det viktigt att göra åtskillnad mellan olika typer av gymnasiemarknader.

Det ska också poängteras att en gymnasiemarknad inte är en marknad i egentlig mening, även om den kännetecknas av marknadlika drag. Gymnasiemarknaden präglas av konkurrens mellan huvudmännen och valfrihet för eleverna inom ramar för rådande regelverk. Gymnasieskolan är politiskt reglerad såväl vad

gäller den tjänst som skolorna erbjuder, vilken ekonomisk ersättning de får per elev samt under vilka villkor de får konkurrera med varandra. Regelverket styr även elevernas möjligheter att konkurrera med varandra om de utbildningsplatser som erbjuds.

Med begreppet gymnasiemarknad avser Skolverket ett förhållande där offentliga och enskilda huvudmän är tillåtna, där elever har rätt och möjlighet att välja mellan olika huvudmäns utbud, och där elevernas val styr fördelningen av ekonomiska resurser. Detta ger upphov till en konkurrenssituation mellan olika huvudmän och skolor som påverkar vilka utbildningar som erbjuds var.

Förutsättningarna för gymnasiemarknaden

År 2023 har i skollagen införts en ny princip för dimensionering av gymnasial utbildning inom gymnasieskolan och komvux.² Principen innebär att arbetsmarknadens behov, utöver elevernas efterfrågan, ska vägas in vid planering och dimensionering av utbildningen. Detta innebär att det utbud som är tillgängligt för eleverna inom rimligt pendlingsavstånd behöver överensstämja både med elevernas intressen och med arbetsmarknadens behov. Detta gäller utbudet för såväl kommuner och regioner som enskilda huvudmän. Ytterligare en förändring i skollagen innebär att varje kommun som huvudregel ska samverka med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett primärt samverkansområde.³ Dessa ändringar ska börja tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 och kan komma att innebära nya regionala samverkansstrukturer som kan påverka de indelningar i lokala gymnasiemarknader som presenteras i den här rapporten.

Olika typer av gymnasiemarknader har olika förutsättningar för att förena elevernas intressen och arbetsmarknadens behov. Det är i hög grad elevunderlaget i de olika gymnasiemarknaderna som påverkar utbudet och den marknadsmässiga konkurrensen om eleverna. I gymnasiemarknader med stort elevunderlag är valmöjligheterna omfattande för eleverna, både i val av skola och i utbudet av gymnasieprogram. Samtidigt innebär ofta konkurrensen om eleverna en tendens till överetablering av de mest sökta programmen. I vissa gymnasiemarknader uppstår också en konkurrens mellan *eleverna* för att antas till vissa skolor, vilket leder till att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas olika mellan skolor. En omfattande etablering av fristående skolor har dessutom påverkan på kommunernas planeringsförutsättningar och ekonomi.⁴

Förutsättningarna är helt annorlunda i gymnasiemarknader med ett mindre elevunderlag. Valmöjligheterna för eleverna kan vara begränsat till en skola eller ett fåtal och det är svårt för huvudmännen att erbjuda ett allsidigt utbud av gymnasieprogram om inte antalet sökande räcker till. I dessa mindre gymnasiemarknader tenderar därför utbudet att begränsas till de program som får ett tillräckligt antal

² 15 kap. 30 b § skollagen.

³ 2 kap. 2 a § skollagen.

⁴ Skolverket 2010, *Konkurrensen om eleverna*. Rapport 346.

sökande. Det innebär att elever med vissa programpreferenser i många fall saknar tillgång till dessa utbildningar inom pendlingsbart avstånd från hemmet.

En kombination av samverkan och konkurrens

Möjligheterna för eleverna att välja en skola i annan kommun har ofta sin grund i ett samverkansavtal mellan kommunerna, som omfattar så kallat ”fritt sök”. Det innebär att eleverna fritt kan söka och antas i första hand till utbildning i de kommuner som ingår i samverkansområdet. Om elevernas hemkommun inte har någon egen gymnasieskola, eller om hemkommunen eller samverkansområdet inte kan erbjuda det program som eleven vill gå, har eleverna möjlighet att fritt söka och antas i första hand till utbildning i en annan kommun. Om programmet som eleven vill gå finns i hemkommunen eller samverkansområdet har eleverna ändå möjlighet att söka till vilken annan kommun som helst och då antas i andra hand (i mån av plats).⁵ Eleverna kan också söka till en fristående gymnasieskola i eller utanför hemkommunen. När elever går gymnasieutbildning hos annan huvudman än hemkommunen betalar hemkommunen ersättning för utbildningen till den kommun eller till den enskilda huvudman där eleverna går utbildningen.⁶

Elevernas preferenser behöver inte gälla ett specifikt program. Det är många elever som av andra skäl väljer en gymnasieskola i en annan kommun, som exempelvis att de vill gå på en viss gymnasieskola eller i en viss stad.

Detta innebär sammantaget att relationen mellan huvudmän i en gymnasieemarknad präglas av både samverkan och konkurrens. Kommunerna kan välja att samverka med andra kommuner för att kunna erbjuda ett bredare utbud än vad som är möjligt givet elevunderlaget. Det är samtidigt konkurrens mellan huvudmännen för att locka elever till sina respektive skolor. Denna kombination av samverkan och konkurrens i den regionala kontexten påverkar hur elever väljer gymnasieutbildning. Det påverkas också av elevernas praktiska möjligheter och vilja att pendla över vissa geografiska avstånd.

Indelning i pendlingsområden

Som beskrivits ovan är gymnasieemarknadens förutsättningar elevunderlaget i ett geografiskt område, samt möjligheterna att tillgängliggöra ett utbud som överensstämmer med elevernas efterfrågan. Därför är begreppet gymnasieemarknad att betrakta som synonymt med pendlingsområde, det vill säga ett område inom vilket eleverna har möjligheter att välja och pendla till gymnasieutbildning. Pendlingsområden för gymnasieskolan är områden med sammanhängande kommuner inom vilka elever huvudsakligen pendlar.

Metoden för att dela in Sveriges kommuner i skolpendlingsområden är densamma som Statistiska centralbyrån ursprungligen tog fram för arbetspendling och indelning i lokala arbetsmarknader⁷, med skillnaden att vi i denna rapport jämför skolkommun (i stället för arbetskommun) med hemkommun. I Skolverkets statistik

⁵ 16 kap. 43 och 44 §§ skollagen.

⁶ 16 kap. 50, 51 och 52 §§ skollagen.

⁷ SCB 2010: *Lokala arbetsmarknader – egenskaper, utveckling och funktion*.

finns uppgifter om samtliga gymnasieelevers hemkommun (där eleven är folkbokförd) och skolkommun (där eleven går i skola). Genom att relatera antalet elever per skolkommun med antalet elever per hemkommun kan vi se pendlings omfattning och riktningar, vad gäller den pendling som sker över kommungränser. Dessa uppgifter ligger till grund för indelningen av kommuner i lokala gymnasie-marknader. I bilaga 2 beskrivs kriterierna för indelningen i gymnasie-marknader.

De huvudsakliga pendlingsmönstren enligt kriterierna särskiljer *centrumkommuner* från *utpendlingskommuner*. Kommuner som klassificeras som centrumkommuner är de som elever från omkringliggande kommuner huvudsakligen pendlar till. Utpendlingskommunernas största pendlingsström definierar vilken centrumkommun och gymnasie-marknad de räknas till.

Genom att på detta sätt klassificera kommunerna utifrån deras pendlingsvolym (andel elever som pendlar ut från kommunen) och pendlingsriktningar (till vilken kommun merparten av pendlingen riktas) kan vi dra gränser för de lokala gymnasie-marknaderna. Dessa kan ses som självständiga områden med avseende på utbud och efterfrågan på gymnasieutbildning.

Centrumkommunerna är av olika karaktär. De som attraherar ett större antal elever, ofta inom större geografiska områden, benämner vi *stora utbildningscentrum*. De centrumkommuner som har ett mindre antal elever, oftast från ett mindre geografiskt område, benämner vi *små utbildningscentrum*. Alla stora och små utbildningscentrum utgör var för sig en lokal gymnasie-marknad, i de flesta fall tillsammans med en eller flera omkringliggande kommuner som genom elevernas pendling knyts till respektive centrum.⁸ Men några av utbildningscentrumen har en marginell eller obefintlig in- respektive utpendling. Dessa är *solitära utbildningscentrum*.

Indelning i olika typer av gymnasie-marknader

I nästa steg grupperar vi in de lokala gymnasie-marknaderna i typer. Denna gruppering baseras på gymnasie-marknadernas storlek, räknat som antalet elever. Det bygger på ett antagande om att huvudmän, skolor och elever som finns på gymnasie-marknader som är ungefär lika stora delar samma förutsättningar i många avseenden. Grupperingen möjliggör analyser utifrån variationer mellan olika gymnasie-marknader.

Vi redovisar följande marknadstyper, som beskrivs närmare nedan: *storstadsområden*, *större regionala centrum*, *mindre regionala centrum*, *större lokala centrum*, *mindre lokala centrum*, samt *kommunala centrum*.⁹

⁸ Ett utbildningscentrum i en gymnasie-marknad är i de flesta fall en (1) kommun. Men det finns några undantag där två kommuner tillsammans bildar ett utbildningscentrum. I dessa fall utgör ingen av kommunerna ett utbildningscentrum var för sig men tillsammans uppnår de kriterierna för ett utbildningscentrum.

⁹ I bilaga 1 finns en tabell med indelningen av landets kommuner i gymnasie-marknader, typ av marknad och typ av kommun (utbildningscentrum respektive utpendlingskommun).

Storstadsområden

Landets tre storstadsområden Stockholm, Göteborg och Malmö är gymnasiemarknader som inkluderar centrumkommunerna och omkringliggande kommuner. Dessa gymnasiemarknader kännetecknas av ett stort och växande elevunderlag, en mångfald av utbildningsanordnare och ett praktiskt taget komplett utbud av utbildningar, tillgängliga för alla elever i kommunerna som tillhör storstadsområdet. I och omkring landets stora städer är pendlingsavstånden hanterbara med den goda infrastrukturen för pendling. Det är också små avstånd mellan de många olika gymnasieskolorna. Det betyder att det finns många valmöjligheter för eleverna i gymnasieskolan, både vad gäller skola, gymnasieprogram och programinriktningar. Etableringen av fristående skolor är omfattande. Storstadsområden är gymnasiemarknader inom vilka det råder stor konkurrens om eleverna mellan gymnasieskolorna, och konkurrens mellan eleverna för att antas till vissa skolor.

Regionala centrum (större och mindre)

I större regionala centrum är flera kommuner förenade i ett regionalt sammanhang vad gäller utbud av och efterfrågan på gymnasieutbildning. Större regionala centrum är gymnasiemarknader med 6 400–12 000 elever.

I mindre regionala centrum är två eller flera kommuner förenade i ett regionalt sammanhang vad gäller utbud av och efterfrågan på gymnasieutbildning. Mindre regionala centrum är gymnasiemarknader med 3 300–6 300 elever.

Etableringen av fristående skolor är omfattande i såväl större som mindre regionala centrum. Regionala centrum är gymnasiemarknader inom vilka det råder konkurrens om eleverna mellan gymnasieskolorna i centrumkommunerna. Det kan också vara konkurrens mellan eleverna för att antas till vissa skolor.

Lokala centrum (större och mindre)

Lokala centrum har ett lokalt sammanhang som omfattar två eller flera kommuner vad gäller utbud och efterfrågan på gymnasieutbildning.¹⁰

Större lokala centrum är gymnasiemarknader med 1 700–3 300 elever. I större lokala centrum finns ett antal olika kommunala och fristående gymnasieskolor för eleverna att välja mellan.

Mindre lokala centrum är gymnasiemarknader med 900–1 600 elever. I mindre lokala centrum finns oftast en eller ett par gymnasieskolor som eleverna är hänvisade till. I de små lokala centrum där det finns mer än en gymnasieskola tenderar utbudet av gymnasieprogram vara anpassat mellan skolorna. Fristående skolor finns i en del av dessa centrum men har oftast ett profilerat utbud. Det är därför en mycket begränsad konkurrens om eleverna mellan skolor i mindre lokala centrum. Det finns också begränsade möjligheter för eleverna att välja mellan olika skolor för de gymnasieprogram de är intresserade av. Detta innebär att de mindre lokala centrum i landet oftast inte påverkas av samma marknadsmekanismer som

¹⁰ Gotland är ett större lokalt centrum som av naturliga skäl inte har något pendlingsutbyte med någon annan kommun. Gotland är alltså ett solitärt lokalt centrum. Även Gislaved och Västervik har så begränsad elevpendling att de utgör solitära lokala centrum.

större utbildningscentrum.¹¹ Den eventuella konkurrensen gäller i förhållande till huvudmän i andra utbildningscentrum som det finns möjlighet för eleverna att söka till.

Kommunala centrum

Kommunala centrum har ett elevunderlag som inte överstiger 900 elever. Det rör sig oftast om ett par kommuner som har ett gemensamt elevunderlag, varav den ena är centrumkommun och den andra är utpendlingskommun.¹² In- eller utpendling av elever utanför dessa kommuner är mycket begränsad. I kommunala centrum finns oftast endast en eller ett par gymnasieskolor som eleverna är hänvisade till. I de kommunala centrum där det finns mer än en gymnasieskola tenderar utbudet av gymnasieprogram vara anpassat mellan skolorna. Fristående skolor finns i en del kommunala centrum men har oftast ett profilerat utbud. Det är alltså en mycket begränsad konkurrens om eleverna mellan skolorna i kommunala centrum. Detta innebär att kommunala centrum sällan påverkas av samma marknadsmekanismer som större utbildningscentrum.¹³ Den eventuella konkurrensen gäller i förhållande till huvudmän i andra utbildningscentrum som det finns möjlighet för eleverna att söka till.

¹¹ Se tidigare avsnitt för definitionen av begreppet marknad i det här sammanhanget.

¹² Eksjö, Malung-Sälen samt Sollefteå utgör solitära kommunala centrum. Det innebär att inga övriga kommuner har sin största utpendling riktad till dem.

¹³ Se tidigare avsnitt för definitionen av begreppet marknad i det här sammanhanget.

Redovisning

Nationella beskrivningar

Enligt Skolverkets officiella statistik för läsåret 2022/23 finns det gymnasiala skolenheter med elever i 252 av landets 290 kommuner. Antalet skolenheter är totalt 1 295, varav 817 har kommunal huvudman, 12 har regional huvudman och 466 enskild huvudman.¹⁴ Majoriteten av eleverna på nationella program, 67 procent, går i en gymnasieskola med offentlig huvudman.

Den här rapporten beskriver tillgängligheten av nationella gymnasieprogram i Sveriges kommuner och pendlingsområden. I utbudet av gymnasial utbildning ingår även introduktionsprogram och komvux på gymnasial nivå.

Det finns nationella program i 219 av landets kommuner. Om elevernas hemkommun inte har någon egen gymnasieskola är eleverna hänvisade till gymnasiestudier i en annan kommun. Det är dessutom många elever som av andra skäl väljer en gymnasieskola i en annan kommun. Totalt är det cirka 35 procent av landets gymnasieelever som går i en gymnasieskola i annan kommun än hemkommunen.

Det finns skillnader i tillgängligheten av de nationella programmen även när kommunerna är sammanslagna till pendlingsområden/gymnasiemarknader. För läsåret 2022/23 definierar Skolverket 85 pendlingsområden. I tabellen nedan visas antalet pendlingsområden där de respektive nationella programmen förekommer (som har elever detta läsår).

Nationella program 2022/23	Antal pendlingsområden
Yrkesprogram	
Barn och fritid	77
Bygg och anläggning	82
El och energi	82
Fordon och transport	81
Handel och administration/Försäljning och service	77
Hantverk	52
Hotell och turism	53
Industritekniska	71
Naturbruk	51
Restaurang och livsmedel	72
VVS och fastighet	56

¹⁴ Det som i praktiken betraktas som en *gymnasieskola* är (oftast) organisatoriskt uppdelat i flera *skolenheter*, som finns registrerade i Skolverkets skolenhetsregister. I denna rapport använder vi generellt begreppet gymnasieskola.

Nationella program 2022/23	Antal pendlingsområden
Vård och omsorg	82
Högskoleförberedande program	
Ekonomi	84
Estetiska	64
Humanistiska	26
Naturvetenskap	85
Samhällsvetenskap	85
Teknik	84

Samhällsvetenskapsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet är de enda programmen som finns i samtliga av de 85 pendlingsområden/gymnasiemarknader som vi har definierat. I endast 19 av gymnasieområdena finns samtliga av de nationella programmen.¹⁵ Högskoleförberedande program är generellt mer vanligt förekommande än yrkesprogram med undantag för humanistiska programmet och estetiska programmet. Bland yrkesprogrammen är bygg och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet de vanligast förekommande.

I elevvolymen nationellt är samhällsvetenskapsprogrammet störst med 64 700 elever. Därefter kommer ekonomiprogrammet (56 000 elever), naturvetenskapsprogrammet (44 700 elever) och teknikprogrammet (30 600 elever). Bland yrkesprogrammen är el- och energiprogrammet störst med 16 000 elever. Därefter kommer bygg- och anläggningsprogrammet respektive fordons- och transportprogrammet med 13 900 respektive 13 700 elever.

Tillgängligheten till de nationella programmen överensstämmer ganska väl med elevernas fördelning på programmen nationellt. Ett undantag är vård- och omsorgsprogrammet, som finns i de flesta av landets pendlingsområden (82 av 85) men som med 9 300 elever kommer på elfte plats bland de nationella programmen i antal elever. Ett annat undantag är estetiska programmet, som är det femte största av de nationella programmen (20 400 elever) men som bara är tillgängligt i 64 av de 85 pendlingsområdena.

Förändringar av marknadstyperna jämfört med läsåret 2014

Mellan 2014, året för den senast gjorda motsvarande kartläggningen av Skolverket, och 2022 har det varit en trendmässig elevökning i gymnasieskolan. År 2014 var det totalt 323 670 elever i gymnasieskolan. År 2022 har antalet elever ökat med nära 36 000 elever till 364 430.¹⁶ I den här uppdateringen använder vi samma

¹⁵ Detta innebär dock inte att de program som saknas inom ett pendlingsområde inte alls är möjliga att pendla till. Vår gräns för pendlingen är satt till 7,5 procent av eleverna som är folkbokförda i en kommun.

¹⁶ Uppgifterna om antal elever som används i redovisningen är hämtad från elevregistret i mars 2023 och avser höstterminen läsåret 2022/23. I redovisningen skriver vi genomgående år 2022 i stället för läsåret 2022/23.

intervall av elevvolymen för definitionerna av marknadstyper som i den förra kartläggningen, trots den generella elevökningen. Detta för att vi ska kunna beskriva de förändringar av marknaderna som elevökningen resulterat i. Fler elever i ett område kan innebära behov av fler skolor och en annorlunda marknadssituation.

Antalet gymnasiemarknader totalt har inte förändrats nämnvärt 2022 jämfört med 2014. Det är 85 jämfört med 83. En större förändring gäller antalet marknader och antalet kommuner inom respektive marknadstyp. Detta visas i tabellen nedan.

Tabell 1. Antal marknadstyper och antal kommuner som omfattas per marknadstyp, år 2022 jämfört med 2014

	Antal tillhörande gymnasiemarknader		Antal kommuner som omfattas	
	2022	2014	2022	2014
Storstadsområden¹ (Sthlm, Gbg, Malmö)	10	10	44	50
Större regionala centrum (6 400 – 12 000 elever)	11	6	68	38
Mindre regionala centrum (3 300 - 6 399 elever)	15	18	69	90
Större lokala centrum (1 700 – 3 299 elever)	12	14	32	37
Mindre lokala centrum (900 – 1 699 elever)	19	27	44	59
Kommunala centrum (<900 elever)	18	8	33	16
Totalt	85	83	290	290

¹ Till storstadsområdena hör också ett antal självständiga gymnasiemarknader som knyts till storstadsområdenas regionala kontext.

En förändring mellan de två åren är att det har blivit fler *större regionala centrum*. Detta innebär att många kommuner som 2014 tillhörde mindre regionala centrum nu ingår bland de större regionala centrumen. Det har också blivit fler av den minsta marknadstypen *kommunala centrum*. Andra marknadstyper har minskat i antal, liksom antalet kommuner som omfattas. Det gäller mindre regionala samt större och mindre lokala centrum.

Inom storstadsområdena är antalet marknader detsamma 2022 som 2014, även om antalet kommuner som omfattas är färre.¹⁷ Till storstadsområdena inräknas omkringliggande kommuner, också vissa av dem som i självständighet i utbud och efterfrågan utgör egna gymnasiemarknader. Detta på grund av de många valmöjligheterna som erbjuds genom möjligheten att pendla till storstadsområdenas centrumkommuner.

I nästa tabell visas det totala elevantalet i de olika marknadstyperna.

¹⁷ Detta beror på att Ystads gymnasiemarknad med fem tillhörande kommuner på grund av minskad utpendling inte längre räknas till Malmös storstadsområde, samt att Nykvarn som tidigare tillhörde Stockholms gymnasiemarknad nu knutits till Strängnäs.

Tabell 2. Antal elever per marknadstyp, år 2022 jämfört med 2014

	Antal elever		Förändring
	2022	2014	
Storstadsområden (Sthlm, Gbg, Malmö)	138 022	119 001	+19 021
Större regionala centrum (6 400 – 12 000 elever)	93 670	49 094	+44 576
Mindre regionala centrum (3 300 - 6 399 elever)	71 439	85 445	-14 006
Större lokala centrum (1 700 – 3 299 elever)	26 266	37 707	-11 441
Mindre lokala centrum (900 – 1 699 elever)	24 078	32 576	-8 498
Kommunala centrum (<900 elever)	10 956	4 847	+6 109
Totalt	364 431	328 670	35 761

Det är förändringen med fler större regionala centrum som omfattar flest elever och den största ökningen i antal elever. Även i storstadsområdena har skett en ökning av elevvolymerna. De mindre marknadstyperna har i stället minskat i antal elever, bortsett från kommunala centrum som genom att de blivit fler också har ett ökat antal elever.

Sammanfattningsvis är den största förändringen att de stora gymnasiemarknaderna har blivit ännu större. I regioner med ett stort elevunderlag har det alltså etablerats fler och/eller större skolor, som tar emot fler elever än tidigare. Samtidigt har fler mindre kommuner lösgjort sig från dessa större marknadssamhang, och har trots ett litet elevunderlag bildat egna kommunala utbildningscentrum.

I det följande presenterar vi vilka gymnasiemarknader som tillhör de olika respektive marknadstyperna. Även avseende detta jämför vi den uppdaterade situationen 2022 med år 2014.

Storstadsområden

Till de sammanlänkade gymnasiemarknader som utgörs av de tre respektive storstadsområdena hör också ett antal lokala skolmarknader som knyts till storstadsområdenas regionala kontext. Vissa förändringar har skett mellan 2014 och 2022. Södertälje har på grund av ökad elevpendling till Stockholm tappat sin status som lokal skolmarknad. Nacka och Norrtälje i Stockholmsområdet, samt Ystad i Malmöområdet har på grund av förändrad pendling bildat egna utbildningscentrum. Ystad tillhör därmed inte längre storstadsområdet Malmö, men Nacka och Norrtälje tillhör fortfarande storstadsområdet Stockholm på grund av de många

valmöjligheterna som erbjuds genom möjligheten att pendla till Stockholms kommun.

I de tre storstadsområdena, med tillhörande lokala gymnasieområden, finns totalt 138 022 elever år 2022. Det är 38 procent av alla elever i landet.

Tabell 3. Storstadsområden, med tillhörande lokala skolområden, år 2022 jämfört med 2014

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Stockholm	60 514	Stockholm	52 504
Göteborg	34 538	Göteborg	29 182
Malmö	15 489	Malmö	12 572
Danderyd/Täby	8 474	Danderyd/Täby	6 756
Nacka	7 966		–
Sollentuna	3 995	Sollentuna	3 814
Haninge	2 751	Haninge	3 940
Alingsås	1 692	Alingsås	1 711
Stenungsund	1 424	Stenungsund	1 483
Norrtälje	1 540		–
		Ystad	2 984
		Södertälje	2 479

Större regionala centrum

Antalet större regionala centrum har ökat från 6 till 11 mellan 2014 och 2022. Denna förändring beror på att fem områden på grund av elevökning har gått från mindre till större regionala centrum: Gävle, Jönköping, Karlstad, Linköping och Norrköping. Också flera av de områden som kvarstår som större regionala centrum uppvisar stora elevökningar. Dessa elevförändringar mellan 2014 och 2022 påverkas i vissa fall av att kommuner har tillkommit till de respektive gymnasieområdena på grund av förändrade pendlingsmönster.

I dessa större regionala centrum finns totalt 93 670 elever, 26 procent av alla elever i landet år 2022.

Tabell 4. Större regionala centrum (mer än 6 400 elever), år 2022 jämfört med 2014

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Lund	11 210	Lund	9 206
Uppsala	11 133	Uppsala	10 476
Västerås	9 694	Västerås	7 247
Helsingborg	9 755	Helsingborg	7 918

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Örebro	7 913	Örebro	7 134
Jönköping	7 848		5 822
Linköping	7 737		5 957
Borås	7 448	Borås	7 050
Karlstad	7 433		6 326
Norrköping	6 881		6 153
Gävle	6 618		4 672

Mindre regionala centrum

Antalet mindre regionala centrum har minskat från 18 till 15 mellan 2014 och 2022. Som nämnts ovan har fem tidigare mindre regionala centrum vuxit till större regionala centrum. Samtidigt har Falun och Karlskrona vuxit från större lokala centrum 2014 till mindre regionala centrum 2022.

Bland de marknader som nu tillhör kategorin mindre regionala centrum är det totalt sett ett minskat elevantal. Förändringarna i elevantal mellan 2014 och 2022 är dock relativt begränsade eller i princip oförändrade inom många av dessa marknader. I de fall förändringarna är stora är förklaringen oftast att det på grund av förändrad elevpendling bildats nya marknader eller att kommuner slagits samman med andra än de tidigare tillhörde (se noterna under tabellen).

I landets mindre regionala centrum finns totalt 71 439 elever år 2022, 20 procent av alla landets gymnasieelever.

Tabell 5. Mindre regionala centrum (3 300 – 6 399 elever), år 2022 jämfört med 2014

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Växjö	6 354	Växjö	5 229
Skövde	5 740	Skövde	5 080
Sundsvall	5 476	Sundsvall	4 908
Kalmar	5 425	Kalmar	4 493
Kristianstad	5 377	Kristianstad	3 309
Umeå	5 331	Umeå	4 291
Eskilstuna	5 102	Eskilstuna	5 715
Halmstad	4 996	Halmstad	4 143
Östersund	4 757	Östersund	4 099
Uddevalla	4 014	Uddevalla	4 336
Trollhättan/ Vänersborg	3 909	Trollhättan/ Vänersborg	4 065

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Varberg	3 884	Varberg	3 503
Falun	3 848		3 138
Luleå	3 736	Luleå	3 344
Karlskrona	3 490		2 914
		Karlstad	6 326
		Norrköping	6 153
		Linköping	5 957
		Jönköping	5 822
		Gävle	4 672

Den stora elevökningen i Kristianstad beror på att kommunerna Bromölla och Sölvesborg tillkommit till denna gymnasie-
siemarknad. De båda kommunerna utgjorde tidigare en egen gymnasie-
siemarknad.
Elevminskningen i Eskilstuna mellan 2014 och 2022 beror på att Strängnäs och Kungsör inte längre tillhör Eskilstu-
nas gymnasie-
siemarknad.

Större lokala centrum

Antalet gymnasie-
siemarknader som kategoriseras som större lokala centrum har minskat från 14 till 12 mellan år 2014 och 2022. När det gäller vilka gymnasie-
siemarknader som tillhör marknadstypen större lokala centrum har det skett en del förändringar, vilka listas nedan.

- Ett par gymnasie-
siemarknader har haft en elevökning som innebär att de passerat gränsen från större lokalt centrum till mindre regionalt centrum: Falun och Karlskrona (se ovan).
- Ett par gymnasie-
siemarknader har haft en elevökning som innebär att de passerat gränsen från mindre till större lokala centrum: Karlshamn och Bollnäs.
- Ystad räknades 2014 till Malmö storstadsområde. Elevpendlingen mellan Ystad och Malmö har sedan dess blivit begränsad, och Ystad utgör 2022 en självständig gymnasie-
siemarknad som större lokalt centrum.
- Sandviken utgjorde 2014 en egen gymnasie-
siemarknad inom kategorin större lokala centrum. 2022 ingår Sandviken i Gävles gymnasie-
siemarknad.

Generellt är det små förändringar av antalet elever i de större lokala centrumen och en del har haft en minskande elevutveckling. I landets större lokala centrum finns totalt 26 266 elever år 2022, sju procent av landets gymnasieelever.

Tabell 6. Större lokala centrum (1 700 - 3 200 elever), år 2022 jämfört med 2014

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Nyköping	3 140	Nyköping	2 797
Ystad	2 893	–	2 984
Skellefteå	2 700	Skellefteå	2 765
Örnsköldsvik	2 734	Örnsköldsvik	1 901

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Borlänge	2 190	Borlänge	3 042
Lidköping	1 939	Lidköping	2 405
Gotland	1 797	Gotland	1 736
Ängelholm	1 789	Ängelholm	2 161
Karlshamn	1 788		1 467
Bollnäs	1 780		1 349
Hässleholm	1 762	Hässleholm	2 253
Piteå	1 714	Piteå	1 975
		Falun	3 138
		Karlskrona	2 914
		Hudiksvall	2 205
		Motala	1 722
		Sandviken	1 693

Mindre lokala centrum

Den utveckling som skett mellan 2014 och 2022 innebär att antalet mindre lokala centrum har minskat från 27 till 19 mellan 2014 och 2022. När det gäller vilka gymnasieområden som tillhör marknadstypen mindre lokala centrum har det skett många förändringar, vilka listas nedan.

- Motala och Hudiksvall har gått från större till mindre lokala centrum mellan 2014 och 2022.
- Arvika, Kristinehamn, Hulstafred/Vimmerby, Lindesberg, Lycksele, Kalix, Mariestad och Mjölby har gått från mindre lokala centrum till kommunala centrum mellan 2014 och 2022.
- Bollnäs och Karlskrona har gått från mindre lokala centrum till större lokala centrum mellan 2014 och 2022.
- Köping ingick 2014 i Västerås gymnasieområde men utgör 2022 ett mindre lokalt utbildningscentrum.
- Strängnäs har bildat en gymnasieområde på grund av ökad inpendling från Nykvarn och ingår nu bland de mindre lokala centrumen.
- Rättvik utgör 2022 en självständig gymnasieområde tillsammans med Leksand, och ingår bland de mindre lokala centrumen.
- Nässjö utgjorde ett mindre lokalt centrum 2014 men ingår 2022 i Jönköpings pendlingsområde.
- Sölvesborg utgjorde ett mindre lokalt centrum 2014 men ingår 2022 i Kristianstads pendlingsområde.

- Kramfors/Sollefteå utgjorde ett mindre lokalt centrum 2014. Kramfors ingår nu i Hudiksvalls gymnasiemarknad. Sollefteå utgör ett solitärt kommunalt centrum.

Den generella utvecklingen är att elevvolymerna i de mindre lokala centrumen har minskat eller har en oförändrad storlek mellan 2014 och 2022. I landets mindre lokala centrum finns totalt 24 946 elever år 2022, nära sju procent av landets gymnasieelever.

Tabell 7. Mindre lokala centrum (900 – 1 600 elever), år 2022 jämfört med 2014

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Hudiksvall	1 554	Hudiksvall	2 205
Värnamo	1 429	Värnamo	1 609
Ljungby	1 425	Ljungby	1 271
Mora	1 389	Mora	1 362
Hallsberg	1 371	Hallsberg	1 225
Katrineholm	1 344	Katrineholm	1 492
Strängnäs	1 264		–
Vetlanda	1 250	Vetlanda	1 456
Gislaved	1 239	Gislaved	1 147
Karlskoga	1 207	Karlskoga	1 474
Säffle/Åmål	1 192	Säffle/Åmål	993
Motala	1 167		1 722
Klippan	1 157	Klippan	865
Västervik	1 153	Västervik	1 139
Oskarshamn	1 090	Oskarshamn	1 091
Köping	1 064		–
Ludvika/Smedjebacken	1 006	Ludvika/Smedjebacken	1 280
Rättvik	954		–
Kiruna	949	Kiruna	983
		Nässjö	1 625
		Arvika	1 493
		Karlshamn	1 467
		Bollnäs	1 349
		Kramfors/Sollefteå	1 252
		Mjölby	1 146
		Lindesberg	1 027
		Kristinehamn	1 022

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
		Mariestad	999
		Sölvesborg	983
		Hultsfred/Vimmerby	966
		Kalix	944
		Lycksele	916

Kommunala centrum

Den utveckling som skett mellan 2014 och 2022 innebär att antalet av de minsta gymnasiemarknaderna, kommunala centrum, har ökat från 8 till 18. Det har skett flera förändringar i vilka marknader som utgör egna kommunala centrum.

- Vissa marknader har på grund av elevminskningar gått från mindre lokalt centrum till kommunalt centrum. Det gäller Arvika, Hultsfred/Vimmerby, Mjölby, Kalix, Kristinehamn, Lindesberg, Lycksele och Mariestad.
- Andra har bildat nya självständiga kommunala centrum genom att de inte längre tillhör större marknader. Det gäller Arvidsjaur, Eksjö, Malung-Sälen, Sollefteå och Vara.
- Dessutom har Fagersta, Vännäs och Övertorneå tappat sin status som självständiga kommunala centrum mellan 2014 och 2022.

I landets kommunala centrum år 2022 finns i genomsnitt 644 elever. Det totala antalet elever i kommunala centrum är 10 956 vilket utgör tre procent av landets elever.

Tabell 8. Kommunala centrum (mindre än 900 elever), år 2022 jämfört med 2014

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Hultsfred/Vimmerby	874		966
Avesta	868	Avesta	695
Mariestad	849		999
Tranås	807	Tranås	784
Eksjö	790		–
Kristinehamn	789		1 022
Arvika	775		1 493
Kalix	775		944
Lindesberg	768		1 027
Mjölby	707		1 146
Lycksele	662		916
Gällivare	629	Gällivare	713

2022	Antal elever 2022	2014	Antal elever 2014
Sollefteå	594		–
Vara	548		–
Lysekil	545	Lysekil	774
Malung-Sälen	361		–
Vilhelmina	270	Vilhelmina	483
Arvidsjaur	219		–
		Fagersta	725
		Vännäs	465
		Övertorneå	207

Förändringar i skolmarknadens geografi mellan 2014 och 2022

Tabellerna ovan beskriver typerna av gymnasiemarknader 2022 jämfört med 2014. De förändringar som har skett beror på förändrade elevvolymerna i de olika marknaderna. Dessa förändringar kan bero på nyetableringar av skolor, att skolor har vuxit, att eleverna pendlar på annorlunda sätt mellan olika kommuner, och/eller att nya samverkansformer har bildats mellan kommuner.

Enligt de kriterier vi använder för indelningen, som beskrivits i tidigare avsnitt, har många förändringar skett i det som kan benämnas som skolmarknadens geografi. Vissa kommuner utgör nya utbildningscentrum. Andra kommuner som tidigare var utbildningscentrum i ett pendlingsområde har fått en minskad inpendling i en sådan utsträckning att de inte längre utgör utbildningscentrum. Ytterligare en grupp av kommuner har fått en förändrad anknytning till en ny centrumkommun. Nedan beskriver vi dessa förändringar i punktform. En fullständig tabell med alla kommuners tillhörighet i gymnasiemarknader finns i bilaga 1.

Kommuner som blivit nya utbildningscentrum mellan 2014 och 2022.

- Nacka och Värmdö knöts tidigare till Stockholm som centrumkommun, men eftersom Värmdös största pendlingsström nu går till Nacka är Nacka nu ett utbildningscentrum. Kommunerna räknas fortfarande till storstadsområdet Stockholms gymnasiemarknad.
- Norrtälje har blivit ett självständigt utbildningscentrum. Norrtälje knöts tidigare till Stockholm som centrumkommun, och räknas fortfarande till storstadsområdet Stockholms gymnasiemarknad.
- Köping utgör centrumkommun i en gymnasiemarknad tillsammans med Kungsör och Skinnskatteberg.
- Strängnäs utgör centrumkommun i en ny gymnasiemarknad tillsammans med Nykvarn.

- Eksjö utgör ett eget solitärt utbildningscentrum.
- Vara utgör centrumkommun i en ny gymnasiearknad tillsammans med Essunga. Vara tillhörde tidigare Lidköpings gymnasiearknad och Essunga tillhörde Trollhättan/Vänersborg.
- Rättvik utgör centrumkommun i en ny gymnasiearknad tillsammans med Leksand. Dessa två kommuner tillhörde tidigare Faluns gymnasiearknad.
- Arvidsjaur utgör centrumkommun i en ny gymnasiearknad tillsammans med Sorsele. Tidigare tillhörde Arvidsjaur Piteås gymnasiearknad, och Sorsele tillhörde Lyckseles gymnasiearknad.

Kommuner som tappat sin status som utbildningscentrum mellan 2014 och 2022

- Södertälje utgjorde tidigare centrumkommun i en gymnasiearknad tillsammans med Nykvarn, men knyts 2022 till Stockholms gymnasiearknad.
- Nässjö utgjorde tidigare centrumkommun i en gymnasiearknad tillsammans med Eksjö, men knyts 2022 till Jönköpings gymnasiearknad.
- Sölvesborg utgjorde tidigare centrumkommun i en gymnasiearknad tillsammans med Bromölla. De båda ingår 2022 i Kristianstads gymnasiearknad.
- Fagersta utgjorde tidigare centrumkommun i en gymnasiearknad tillsammans med Skinnskatteberg och Norberg. Fagersta knyts 2022 till Västerås gymnasiearknad, Skinnskatteberg knyts till Köpings och Norberg till Avestas gymnasiearknad.
- Sandviken utgjorde tidigare centrumkommun i en gymnasiearknad tillsammans med Hofors. 2022 tillhör Sandviken Gävles gymnasiearknad och Hofors tillhör Faluns gymnasiearknad.
- Vännäs utgjorde tidigare centrumkommun i en gymnasiearknad tillsammans med Bjurholm. Vännäs och Bjurholm tillhör 2022 Umeås gymnasiearknad.
- Övertorneå utgjorde tidigare ett eget solitärt utbildningscentrum. 2022 ingår Övertorneå i Luleås gymnasiearknad.
- Avesta, Smedjebacken och Ludvika utgjorde tidigare tre solitära utbildningscentrum. Dessa tre kommuner, tillsammans med Norberg, tillhör 2022 en gemensam gymnasiearknad med Avesta som centrumkommun.
- Älvdalen har knutits till Mora, som utgör centrumkommun. Älvdalen bildade tidigare tillsammans med Mora ett kommunpar, en gymnasiearknad med två centrumkommuner. Till Moras gymnasiearknad hör även Orsa.
- Örnsköldsvik respektive Kramfors utgjorde tidigare solitära utbildningscentrum. 2022 utgör de en gemensam gymnasiearknad med Örnsköldsvik som centrumkommun.

Kommuner som knutits till andra gymnasiearknader mellan 2014 och 2022

- Orust hör till Stenungsunds gymnasiearknad. Bengtsfors hör till Säffle/Åmåls gymnasiearknad. Både Orust och Bengtsfors tillhörde tidigare Uddevallas gymnasiearknad.
- Lilla Edet hör till Trollhättan/Vänersborgs gymnasiearknad. Tidigare hörde Lilla Edet till Göteborgs gymnasiearknad.
- Grästorp hör till Lidköpings gymnasiearknad. Tidigare hörde Grästorp till Trollhättan/Vänersborgs gymnasiearknad.
- Årjäng hör till Karlstads gymnasiearknad. Årjäng hörde tidigare till Arvikas gymnasiearknad.
- Till Faluns gymnasiearknad hör nu Hedemora och Hofors. Dessa två kommuner hörde tidigare till Borlänge respektive Sandvikens gymnasiearknader.
- Ljusdal hörde tidigare till Hudiksvalls gymnasiearknad, men tillhör nu Bollnäs. Därmed har Bollnäs gått från litet till stort utpendlingscentrum, medan det omvända gäller för Hudiksvall.
- Enköping hör till Västerås gymnasiearknad. Enköping hörde tidigare till Uppsalas gymnasiearknad.
- Till Tranås gymnasiearknad hör nu Aneby, som förut tillhörde Jönköpings gymnasiearknad.
- Svalöv och Örkelljunga hör till Helsingborgs gymnasiearknad. Tidigare hörde dessa kommuner till Lunds respektive Ängelholms gymnasiearknader.

Regionala beskrivningar

I detta kapitel beskriver vi mer detaljerat de regionala och lokala förutsättningarna för gymnasieutbildning i landets olika pendlingsområden. Beskrivningen avser elevantal, andelen enskilda respektive kommunala huvudmän och elevfördelningen per huvudmannatyp, samt översiktligt det tillgängliga utbudet i respektive pendlingsområde. Vi anger också hur eleverna är fördelade per programtyp – högskoleförberedande program, yrkesprogram samt introduktionsprogram.¹⁸

Vi har gjort vissa avgränsningar i beskrivningarna av det tillgängliga utbudet i respektive pendlingsområde. Det utbud som vi kommenterar avser enbart antalet nationella program, inte utbudet av programinriktningar. Vi kommenterar inte heller utbudet av introduktionsprogram. När det gäller utbudet av gymnasieprogram och programinriktningar samt av introduktionsprogram i respektive pendlingsområde presenterar Skolverket mer utförlig information i de regionala planeringsunderlagen, som tillgängliggörs i oktober 2023 och därefter kommer att vara regelbundet återkommande. I det arbetet har Skolverket valt länen som geografisk indelning för den regionala planeringen och dimensioneringen. Även redovisningen i detta kapitel är indelad per län.

Pendlingsområdena är de geografiska områden inom vilka den *huvudsakliga* elevpendlingen är riktad mot en centrumkommun. Centrumkommunerna inom ett pendlingsområde är de kommuner som dominerar i elevvolymen. Det förekommer dock viss pendling även från centrumkommunerna till andra kommuner, pendling mellan de omkringliggande kommunerna, samt mellan de huvudsakliga pendlingsområdena.

För respektive län presenterar vi kartor som visar pendlingsområdena/gymnasie-marknaderna i varje län, markerade med olika färgnyanser i kartan. I anslutning till kartorna finns tabeller som beskriver elevantalet i respektive gymnasie-marknad och antalet elever som pendlar till centrumkommunen. Uppgifterna om antal elever är hämtad från elevregistret i mars 2023 och avser läsåret 2022/23. Elevantalet avser alla gymnasieelever, i år 1, 2 och 3 på samtliga nationella program och introduktionsprogram.

I tabellerna redovisas uppgifter i tre kolumner. *Antal elever i hemkommunen* (hemkommunselever) är antalet gymnasieelever som är folkbokförda i kommunen. *Antal elever i skolkommunen* (skolkommunselever) är antalet elever som går i en gymnasieskola inom kommunen oavsett vilken kommun de är folkbokförda i. *Andel elever som pendlar till centrumkommunen* är andelen av hemkommunseleverna som pendlar till centrumkommunen.

¹⁸ I Skolverkets skolenhetsregister förekommer inte begreppet gymnasieskola utan i stället de olika *skolenheter* som dessa skolor är indelade i. Vi kan därför inte ange antal elever per gymnasieskola, utan endast per huvudmannatyp och per kommun/pendlingsområde. I redovisningen som följer använder vi begreppet gymnasieskola när informationen är hämtad från huvudmännens egna beskrivningar på sina respektive webbplatser. Detta avser vårterminen 2023.

Stockholms län

Inom Stockholms län finns sex gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga elevpendlingen sker. Detta inräknat Stockholms gymnasiemarknad som inbegriper många av kommunerna i Stockholms län, och som dessutom attraherar elever från andra självständiga utbildningscentrum i länet. Samtliga gymnasiemarknader och kommuner som har en pendlingsmässig koppling till Stockholm räknas till marknadstypen storstadsområde.

Stockholm (centrumkommun), Järfälla, Ekerö, Huddinge, Botkyrka, Salem, Tyresö, Upplands-Bro, Södertälje, Sundbyberg, Solna, Lidingö, Sigtuna, Håbo (Uppsala län). *Storstadsområde*

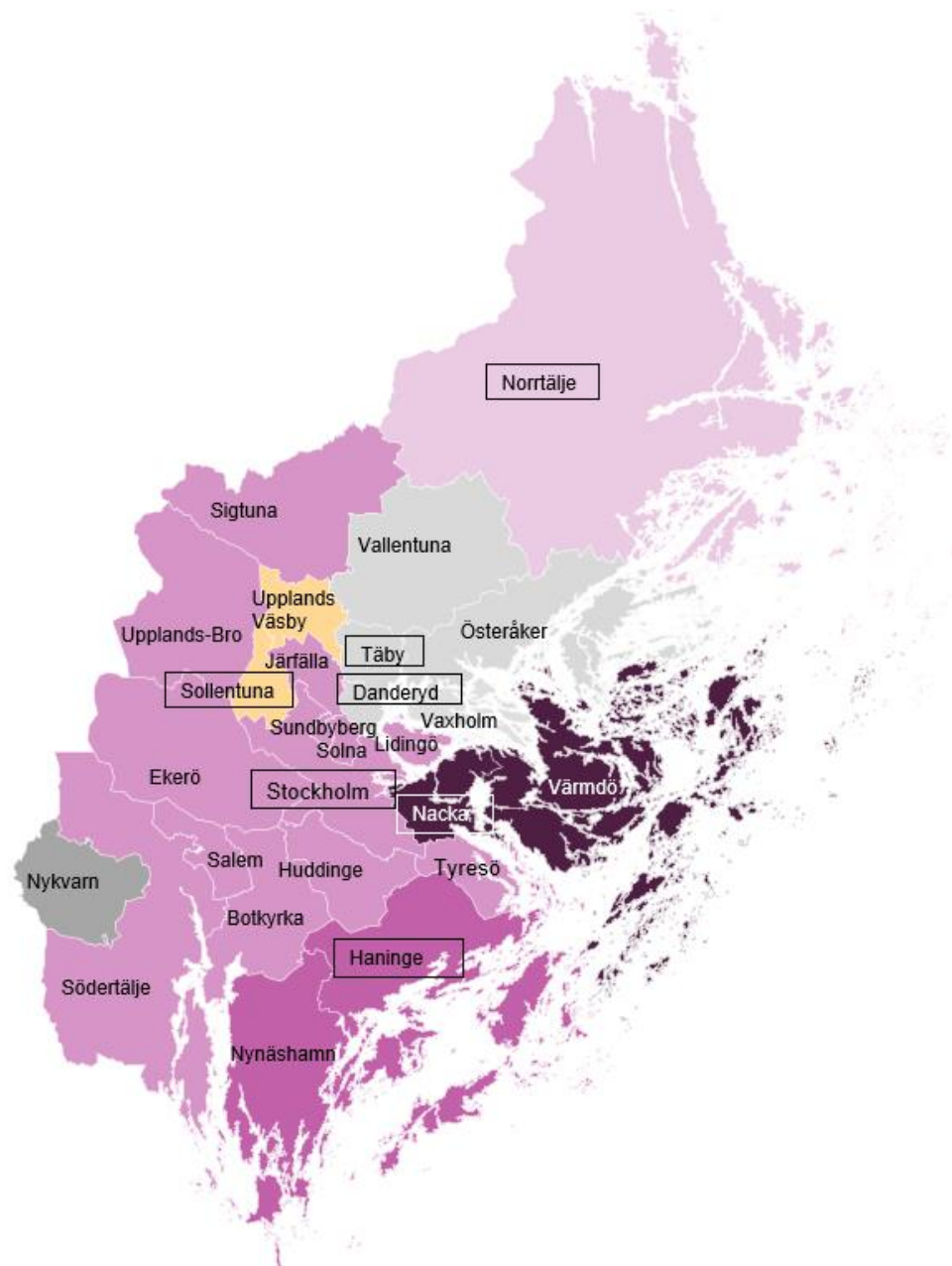
Danderyd/Täby (två centrumkommuner), Vallentuna, Österåker, Vaxholm. *Storstadsområde*

Sollentuna (centrumkommun), Upplands Väsby. *Storstadsområde*

Haninge (centrumkommun), Nynäshamn. *Storstadsområde*

Nacka (centrumkommun), Värmdö. *Storstadsområde*

Norrtälje (centrumkommun). *Storstadsområde*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Stockholm	29 106	41 758	.
Huddinge	4 670	3 302	51 %
Solna	1 816	2 858	61 %
Botkyrka	3 756	2 795	35 %
Södertälje	3 955	2 479	15 %
Sigtuna	1 974	1 694	12 %
Järfälla	3 261	1 244	47 %
Lidingö	2 098	1 206	42 %
Sundbyberg	1 395	1 037	62 %
Upplands-Bro	1 196	905	29 %
Håbo	993	533	20 %
Tyresö	2 209	359	44 %
Salem	819	307	37 %
Ekerö	1 294	37	83 %
Danderyd/Täby	4 876	7 042	.
Österåker	2 078	1 014	35 %
Vallentuna	1 508	418	55 %
Vaxholm	556	0	53 %
Sollentuna	3 409	3 172	.
Upplands Väsby	1 774	642	25 %
Haninge	3 546	2 409	.
Nynäshamn	961	342	27 %
Nacka	4464	6333	.
Värmdö	1955	1633	48 %
Norrtälje	1964	1540	.

Stockholm utgör ett utbildningscentrum med totalt 60 514 elever. Från pendlingskommunerna runt Stockholm är det 11 853 elever som pendlar till centrumkommunen. 57 procent av eleverna i Stockholm går på gymnasieskola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskolor med nationella program i samtliga av Stockholms pendlingskommuner. I pendlingsområdet finns alla program. 74 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 17 procent på yrkesprogram, och 8 procent på introduktionsprogram.

Danderyd/Täby utgör tillsammans ett utbildningscentrum med totalt 8 474 elever. Från pendlingskommunerna kring Danderyd respektive Täby är det 1 856 elever

som pendlar till centrumkommunerna. 61 procent av eleverna i Danderyd/Täby går på gymnasieskola med enskild huvudman. I pendlingsområdet finns 15 av de 18 nationella programmen 79 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 18 procent på yrkesprogram, och 3 procent på introduktionsprogram.

Sollentuna är ett utbildningscentrum med totalt cirka 3 814 elever. Till Sollentuna är det 439 elever som pendlar från Upplands Väsby. 26 procent av eleverna i Sollentuna går på gymnasieskola med enskild huvudman. I pendlingsområdet finns 15 av de nationella programmen. 74 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 17 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Haninge har totalt 2 751 elever. Haninge har en stor utpendling till Stockholm men samtidigt en inpendling av 258 elever från Nynäshamn, vilket utgör den kommunens största pendlingsström och gör att Haninge är ett utbildningscentrum. Samtliga elever i Haninge går på gymnasieskola med kommunal huvudman. I pendlingsområdet finns 14 av de nationella programmen. 43 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 40 procent på yrkesprogram, och 17 procent på introduktionsprogram.

Nacka är ett utbildningscentrum med totalt 7 966 elever. Till Nacka är det 947 elever som pendlar från Värmdö. 55 procent av eleverna i Nacka går på gymnasieskola med enskild huvudman. I pendlingsområdet finns 15 av de nationella programmen. 83 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 12 procent på yrkesprogram, och 5 procent på introduktionsprogram.

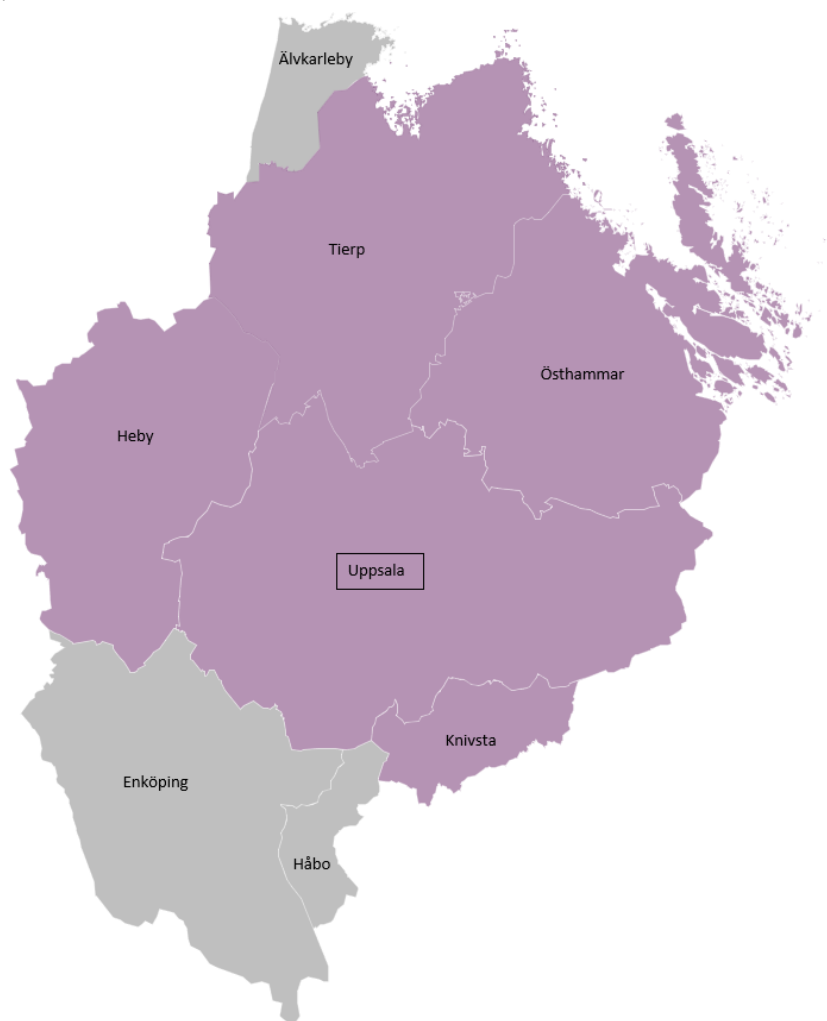
Norrtälje är ett utbildningscentrum med 1 540 elever inom kommunen. 24 procent av eleverna i Norrtälje går på gymnasieskola med enskild huvudman. I Norrtälje finns alla nationella program utom humanistiska programmet. 46 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 42 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Stockholms län är ett storstadsområde där det förekommer pendling mellan kommunerna i stor omfattning, men den huvudsakliga pendlingen är riktad mot Stockholms kommun. Alla kommuner i länet (utom Nykvarn), samt även Håbo i Uppsala län, knyts till Stockholms storstadsområde på grund av att gymnasimarknaden i länet till stora delar är gemensam. Det är en mycket stor tillgång till olika skolor och utbildningsvägar för eleverna. Konkurrensen kan innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor.

Uppsala län

I Uppsala län är det en sammanhängande gymnasimarknad inom vilken elevpendlingen främst är riktad till centrumkommunen Uppsala. Elevernas huvudsakliga pendling knyter Enköping till Västerås gymnasimarknad, Håbo till Stockholm och Älvkarleby till Gävle.

Uppsala (centrumkommun), Heby, Knivsta, Tierp, Östhammar. *Större regionalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Uppsala	8 028	10 030	.
Tierp	744	511	27 %
Östhammar	732	493	35 %
Knivsta	922	99	88 %
Heby	430	0	73 %

Uppsala utgör ett regionalt centrum med totalt 11 133 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 1 582 elever som pendlar till centrumkommunen. 35 procent av eleverna i Uppsala går på gymnasieskola med enskild huvudman. Av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum finns gymnasieskolor med nationella program i Knivsta, Tierp och Östhammar. I pendlingsområdet finns alla nationella program. 65 procent av eleverna läser på

högskoleförberedande program, 25 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Elevunderlaget i kombination med möjligheterna att pendla till centrumkommunen innebär att Uppsala är en gymnasiemarknad som präglas av en stor konkurrens om eleverna, och ett allsidigt utbud av nationella program som finns på flera skolor. Konkurrensen kan innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor.

Södermanlands län

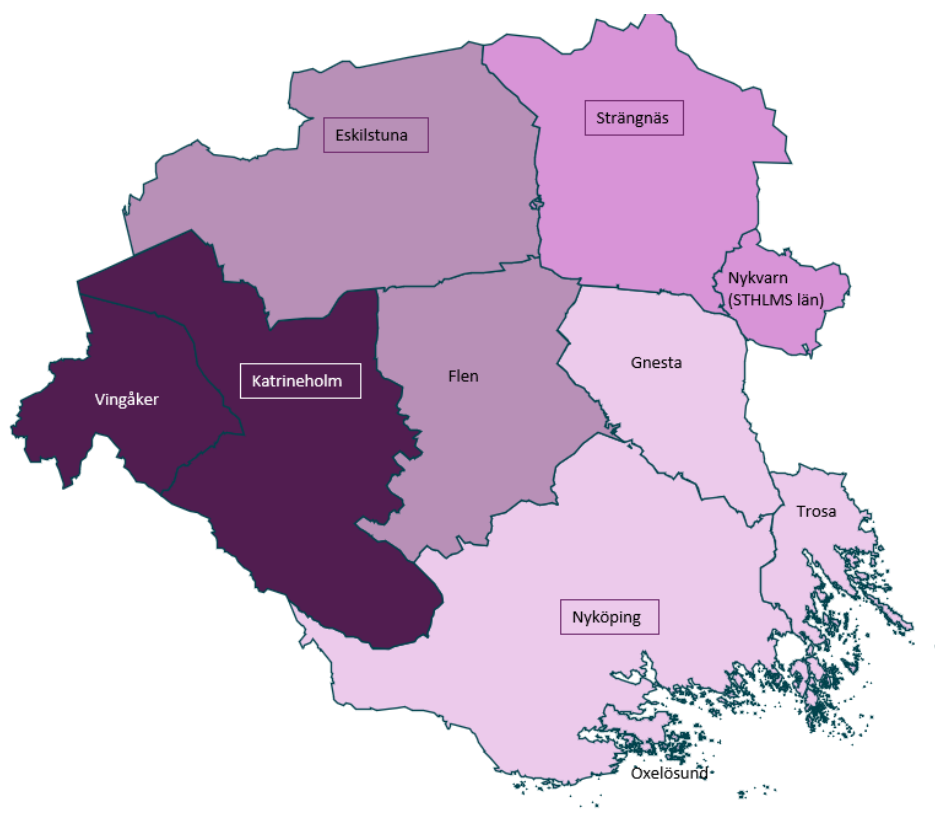
Inom Södermanland finns fyra gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga elevpendlingen sker:

Eskilstuna (centrumkommun), Flen. *Mindre regionalt centrum*

Nyköping (centrumkommun), Gnesta, Oxelösund, Trosa. *Större lokalt centrum.*

Strängnäs (centrumkommun), Nykvarn (Stockholms län). *Mindre lokalt centrum.*

Katrineholm (centrumkommun), Vingåker. *Mindre lokalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Eskilstuna	4 160	4 907	.
Flen	579	195	40 %
Nyköping	2 175	3 131	.

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Trosa	499	9	47 %
Oxelösund	402	0	96 %
Gnesta	376	0	47 %
Katrineholm	1 238	1 328	.
Vingåker	348	16	60 %
Strängnäs	1 520	1 012	.
Nykvarn	516	252	30 %

Eskilstuna utgör ett regionalt centrum med totalt 5 102 elever. Från pendlingskommunen Flen är det 232 elever som pendlar till centrumkommunen. 30 procent av eleverna i Eskilstuna går på gymnasieskola med enskild huvudman. Också Flen har gymnasieskola med nationella program. I pendlingsområdet finns alla program utom humanistiska programmet. 55 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 31 procent på yrkesprogram, och 14 procent på introduktionsprogram.

Nyköping är ett lokalt centrum med totalt 3 140 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 798 elever som pendlar till centrumkommunen. 38 procent av eleverna i Nyköping går på gymnasieskola med enskild huvudman. De övriga kommunerna som tillhör Nyköpings pendlingsområde har inga egna gymnasieskolor med nationella program. I pendlingsområdet finns alla program utom humanistiska programmet och hantverksprogrammet. 47 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 41 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Katrineholm är ett lokalt centrum med 1 344 elever på skolor med kommunal huvudman. Till Katrineholm pendlar 210 elever från Vingåker, som inte har egen gymnasieskola. *Strängnäs* är ett lokalt centrum tillsammans med Nykvarn. I Katrineholm liksom i Strängnäs finns 14 av de 18 nationella programmen. I Katrineholm läser 43 procent av eleverna på högskoleförberedande program, 41 procent på yrkesprogram och 17 procent på introduktionsprogram. I Strängnäs är samma andelar 56, 26 respektive 18 procent.

I Södermanland är Eskilstuna en gymnasiemarknad som präglas av konkurrens om eleverna och ett allsidigt utbud av nationella program som finns på flera skolor. Konkurrensen kan innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen. Även i Nyköpings gymnasiemarknad råder viss konkurrens om eleverna med flera skolor för elevernas gymnasieval. I utbildningscentrumen Katrineholm och Strängnäs är konkurrensen och utbudet av mer begränsad omfattning, men eleverna har möjligheter att pendla till omkringliggande kommuner inom länet.

Östergötlands län

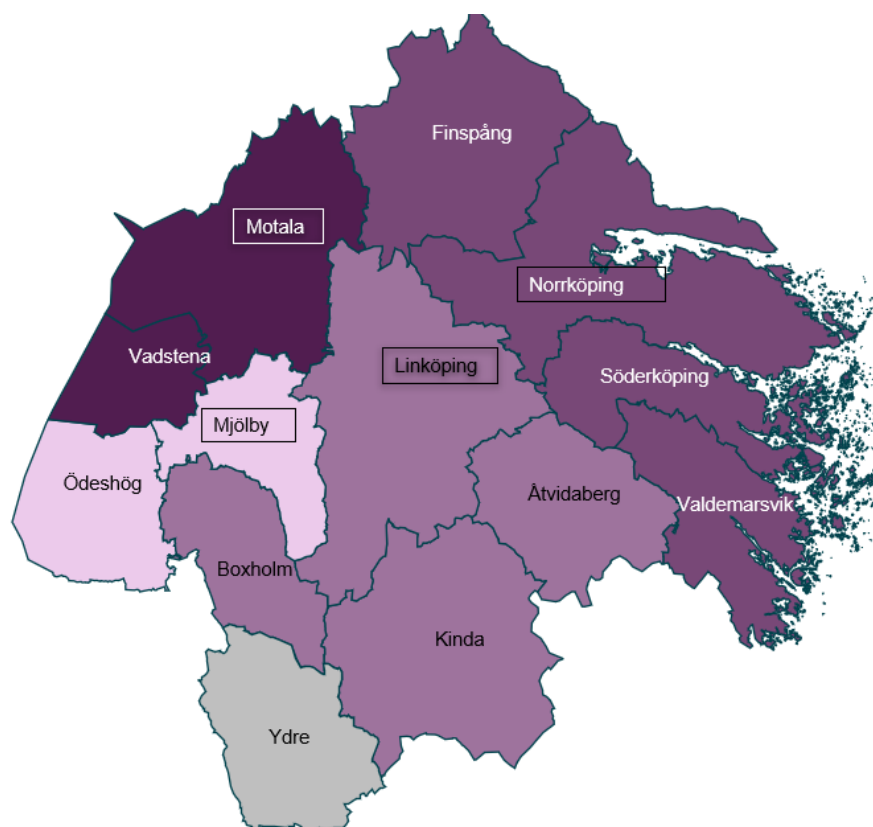
Inom Östergötland finns fyra gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga elevpendlingen sker. (Från Ydre är den största elevpendlingen riktad till Tranås gymnasiemarknad i Jönköpings län.)

Norrköping (centrumkommun), Finspång, Söderköping, Valdemarsvik. *Större regionalt centrum.*

Linköping (centrumkommun), Boxholm, Kinda, Åtvidaberg. *Större regionalt centrum.*

Motala (centrumkommun), Vadstena. *Mindre lokalt centrum.*

Mjölby (centrumkommun), Ödeshög. *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Norrköping	5 361	5 842	
Finspång	710	814	26 %
Söderköping	509	225	69 %
Valdemarsvik	248	0	29 %
Linköping	5 622	7 478	
Åtvidaberg	399	259	47 %
Boxholm	159	0	39 %

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Kinda	354	0	67 %
Motala	1 519	1 167	
Vadstena	205	0	49 %
Mjölby	1 045	707	
Ödeshög	175	0	50 %

Norrköping utgör ett regionalt centrum med totalt 6 881 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 681 elever som pendlar till centrumkommunen Norrköping. 36 procent av eleverna i Norrköping går på gymnasieskola med enskild huvudman. Av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum finns gymnasieskolor med nationella program i Finspång och Söderköping. I pendlingsområdet finns alla nationella program. 53 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 36 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Linköping är ett regionalt centrum med totalt 7 737 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 557 elever som pendlar till centrumkommunen. 32 procent av eleverna i Linköping går på gymnasieskola med enskild huvudman. Av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum finns en gymnasieskola med nationella program endast i Åtvidaberg. I pendlingsområdet finns alla nationella program. 60 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 30 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Motala är ett lokalt centrum med totalt 1 167 elever fördelade på ett par kommunala skolor. Till Motala pendlar elever från Vadstena, som inte har egen gymnasieskola med nationella program. *Mjölby* är ett kommunalt centrum med 707 elever på ett par kommunala skolor. Mjölby tar emot pendlare elever från Ödeshög som inte har någon gymnasieskola med nationella program. I Motala liksom i Mjölby finns 12 av de 18 nationella programmen. I Motala läser 52 procent av eleverna på högskoleförberedande program, 31 procent på yrkesprogram och 17 procent på introduktionsprogram. I Mjölby är samma andelar 34, 45 respektive 21 procent.

I Östergötland är Norrköping och Linköping gymnasiemarknader som präglas av en stor konkurrens om eleverna. Det är ett allsidigt utbud av nationella program som finns på flera skolor, och flera alternativ för elevernas gymnasieval. I dessa centrumkommuner kan konkurrensen innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor. I Motala respektive Mjölby råder dock mycket begränsad konkurrens om eleverna, samtidigt som utbudet av nationella program inte är fullständigt

Jönköpings län

Inom Jönköpings län finns fyra gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga elevpendlingen sker, samt två solitära utbildningscentrum:

Jönköping (centrumkommun), Habo, Mullsjö, Nässjö, Vaggeryd. *Större regionalt centrum.*

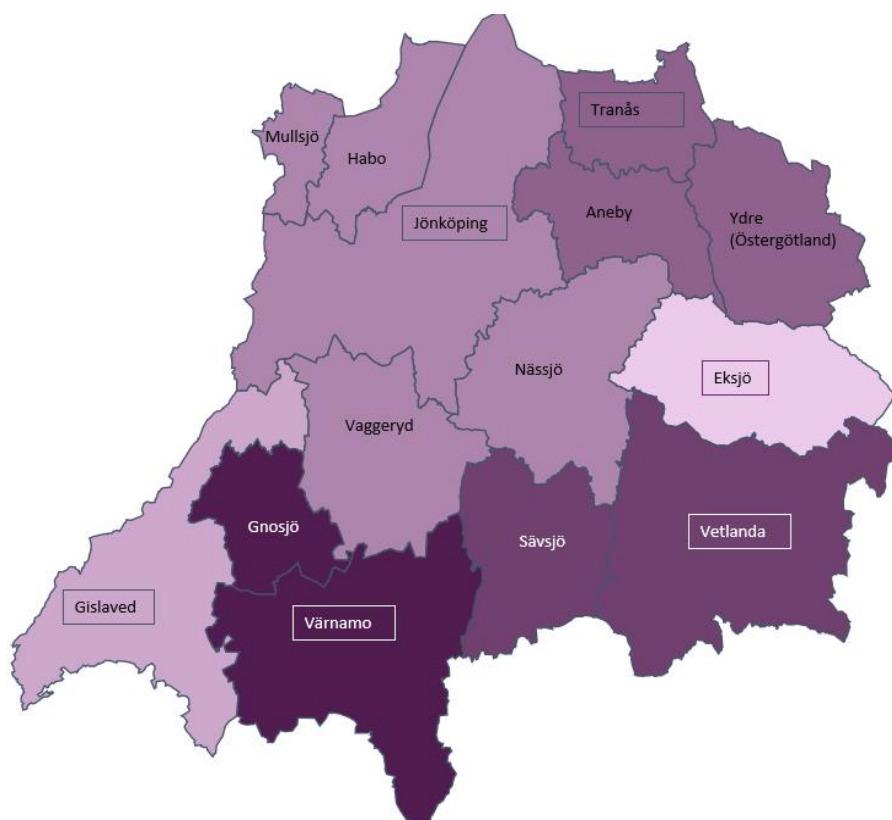
Tranås (centrumkommun), Aneby, Ydre (Östergötland). *Kommunalt centrum.*

Vetlanda (centrumkommun), Sävsjö. *Mindre lokalt centrum.*

Värnamo (centrumkommun), Gnosjö. *Mindre lokalt centrum.*

Gislaved (solitärt centrum). *Mindre lokalt centrum.*

Eksjö (solitärt centrum). *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Jönköping	4 970	6 468	.
Nässjö	1209	1057	14 %
Vaggeryd	561	323	36 %
Mullsjö	265	0	91 %
Habo	554	0	95 %
Gislaved	1 122	1 239	.
Vetlanda	947	971	.

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Sävsjö	433	279	22 %
Värnamo	1 251	1 160	.
Gnosjö	383	269	16 %
Eksjö	604	790	.
Tranås	719	807	.
Ydre	127	0	56 %
Aneby	206	0	37 %

Jönköping utgör ett regionalt centrum med totalt 7 848 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 1 137 elever som pendlar till centrumkommunen. I Jönköping går 15 procent av eleverna på gymnasieskola med enskild huvudman. Av de övriga kommunerna som ingår i detta pendlingsområde finns kommunala gymnasieskolor med nationella program i Nässjö och Vaggeryd. Kommunerna Habo och Mullsjö har inga egna gymnasieskolor med nationella program. I pendlingsområdet finns alla nationella program. 60 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 30 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Tranås är ett kommunalt centrum med 807 elever på kommunal gymnasieskola. Till detta centrum hör även pendlingskommunerna Aneby respektive Ydre (Östergötland) som saknar egna gymnasieskolor med nationella program. I pendlingsområdet finns 15 av de nationella programmen. 54 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 32 procent på yrkesprogram, och 14 procent på introduktionsprogram.

Vetlanda är ett lokalt centrum med 1 250 elever, inklusive 96 elever som pendlar från Sävsjö. Även i Sävsjö finns gymnasieskola med nationella program. Utbudet i pendlingsområdet omfattar 14 av de nationella programmen. 48 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 39 procent på yrkesprogram, och 13 procent på introduktionsprogram.

Värnamo är ett kommunalt centrum med 1 429 elever, inklusive 60 elever som pendlar från grannkommunen Gnosjö. Utbudet i pendlingsområdet omfattar 12 av de nationella programmen. 57 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 28 procent på yrkesprogram, och 15 procent på introduktionsprogram.

Eksjö är ett kommunalt centrum som är solitärt, och alltså inte har annat än marginellt pendlingsutbyte med omkringliggande kommuner. I Eksjö finns 790 elever och utbudet omfattar 10 av de nationella programmen. 49 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 43 procent på yrkesprogram, och 8 procent på introduktionsprogram. Även *Gislaved* (1 239 elever) är solitärt, av typen mindre lokala centrum. Utbudet omfattar 15 av de nationella programmen. 45

procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 39 procent på yrkesprogram, och 16 procent på introduktionsprogram.

I länet sammanfattningsvis är det starka marknadsinslag i Jönköpings pendlingsområde. Jönköping, som har ett allsidigt utbud av nationella program, attraherar många elever och konkurrensen om eleverna är stor mellan skolorna. I Jönköping kan konkurrensen innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor. I pendlingsområdena Eksjö, Gislaved, Tranås, Vetlanda respektive Värnamo finns få gymnasieskolor och utbudet av nationella program är inte fullständigt.

Kalmar län

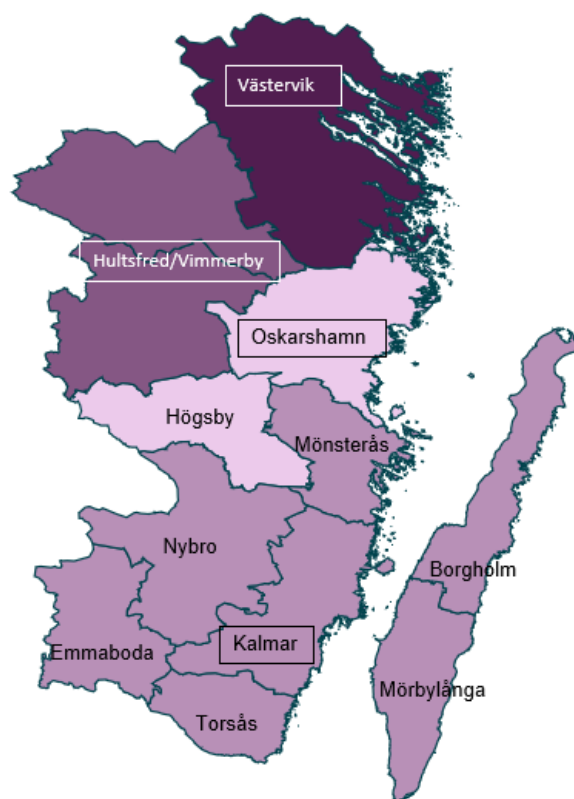
Inom Kalmar län finns fyra gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga elevpendlingen sker, samt ett solitärt utbildningscentrum:

Kalmar (centrumkommun), Borgholm, Emmaboda, Mönsterås, Mörbylånga, Nybro, Torsås. *Mindre regionalt centrum.*

Oskarshamn (centrumkommun), Högsby. *Mindre lokalt centrum.*

Västervik (solitärt centrum). *Mindre lokalt centrum.*

Hultsfred/Vimmerby (två centrumkommuner). *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Kalmar	2 358	4 219	.
Torsås	266	535	87 %
Nybro	668	387	47 %
Emmaboda	327	150	25 %
Mönsterås	433	134	53 %
Mörbylånga	535	0	95 %
Borgholm	302	0	92 %
Hultsfred/Vimmerby	984	874	.
Oskarshamn	983	1060	.
Högsby	205	30	43 %
Västervik	1147	1153	.

Kalmar är ett regionalt centrum med totalt 5 425 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 1 642 elever som pendlar till centrumkommunen. 23 procent av eleverna går på skolor med enskild huvudman. Av de övriga kommunerna som ingår i detta pendlingsområde finns gymnasieskolor med nationella program i Emmaboda, Torsås, Mönsterås och Nybro. I Kalmars pendlingsområde finns alla nationella program tillgängliga. 62 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 28 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Västervik är ett solitärt lokalt centrum med 1 153 elever fördelade på en kommunal och en fristående skola, två skolor med utbud som kompletterar varandra. I Västervik finns 12 av de 18 nationella programmen. *Oskarshamn* är ett lokalt centrum med totalt 1 090 elever. 92 procent går på skola med kommunal huvudman. 15 av de nationella programmen finns i pendlingsområdet. I Västervik läser 41 procent av eleverna på högskoleförberedande program, 42 procent på yrkesprogram, och 17 procent på introduktionsprogram. Samma andelar i Oskarshamn är 46, 42 respektive 12 procent.

De båda kommunerna *Hultsfred* och *Vimmerby* utgör tillsammans ett kommunalt centrum med totalt 874 elever. Det finns en kommunal gymnasieskola i var och en av de båda kommunerna med ett utbud som innebär att kommunerna har ett elevutbyte sinsemellan. I Hultsfred/Vimmerby finns 14 av de nationella programmen. 45 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 39 procent på yrkesprogram, och 16 procent på introduktionsprogram.

I länet sammantaget råder det i Kalmars pendlingsområde stora inslag av marknad, med ett allsidigt utbud av nationella program och flera gymnasieskolor för eleverna att välja mellan. I de övriga pendlingsområdena inom Kalmar län finns

få gymnasieskolor samtidigt som det saknas det tillgång till flera av de nationella programmen.

Gotlands län

Gotland är till antalet elever ett större lokalt centrum som av naturliga skäl inte har någon daglig elevpendling till andra län/kommuner. Gotlands län består av endast en kommun. På Gotland finns 1 797 elever fördelade på två gymnasieskolor i Visby, en med kommunal huvudman (cirka 90 procent av eleverna) och en med enskild huvudman (cirka 10 procent av eleverna). På Gotland finns alla nationella program utom industritekniska programmet. 53 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 35 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

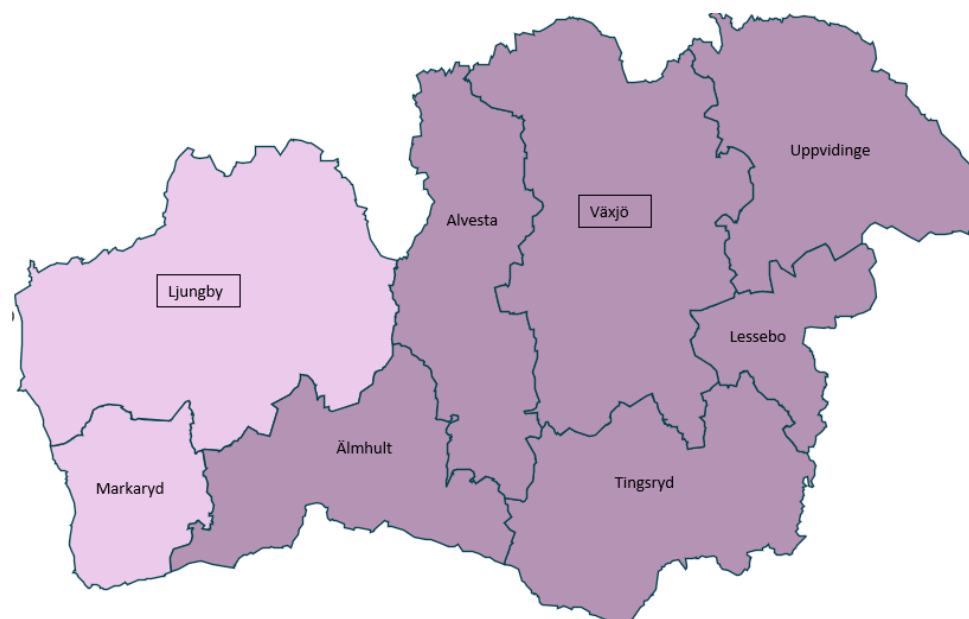
Kronobergs län

Inom Kronobergs län finns två gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker:

Växjö (centrumkommun), Alvesta, Lessebo, Tingsryd, Uppvidinge, Älmhult.

Mindre regionalt centrum.

Ljungby (centrumkommun), Markaryd. *Mindre lokalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Växjö	3539	5424	.
Älmhult	650	455	27 %
Tingsryd	403	330	46 %
Alvesta	804	91	81 %

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Lessebo	331	35	81 %
Uppvidinge	307	19	80 %
Ljungby	1021	1139	.
Markaryd	344	286	22 %

Växjö utgör ett regionalt centrum med totalt 6 354 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 1 524 elever som pendlar till centrumkommunen Växjö. 61 procent av eleverna går på skola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskolor med nationella program i alla av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum. I pendlingsområdet finns samtliga nationella program. 55 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 33 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Ljungby är ett lokalt centrum med 1 425 elever, varav 19 procent på gymnasieskola med enskild huvudman. I pendlingskommunen Markaryd finns en kommunal gymnasieskola med nationella program, men nära var fjärde elev som är folkbokförd i Markaryd pendlar till Ljungby. I pendlingsområdet finns 14 av de nationella programmen. 38 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 49 procent på yrkesprogram, och 13 procent på introduktionsprogram.

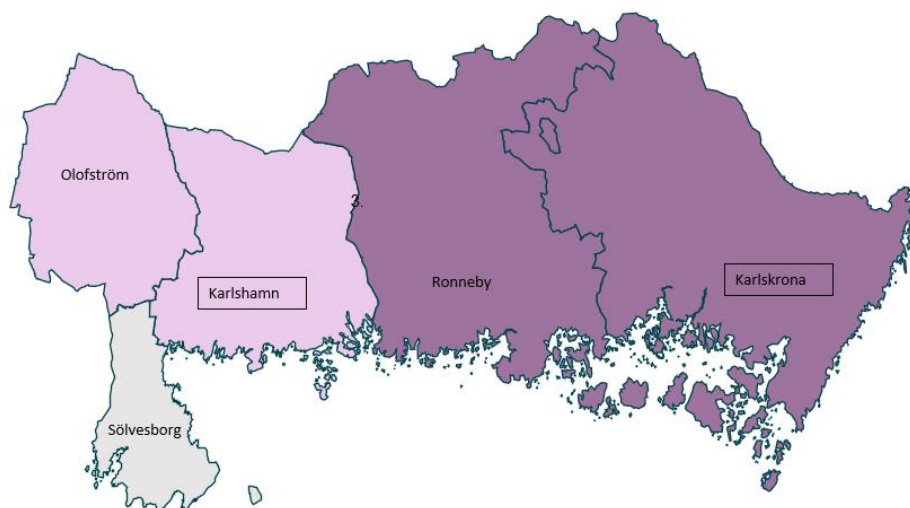
I Kronobergs län är det sammantaget i Växjös pendlingsområde som det råder konkurrens om eleverna. Det är ett brett utbud av nationella program som finns på flera skolor. Konkurrensen kan innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen. I Ljungbys pendlingsområde är konkurrensen om eleverna begränsad, samtidigt som utbudet av nationella program är inte fullständigt.

Blekinge län

Inom Blekinge län finns två gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker. (Från Sölvesborg är den största elevpendlingen riktad till Kristianstads gymnasiemarknad i Skåne län.)

Karlskrona (centrumkommun), Ronneby. *Mindre regionalt centrum.*

Karlshamn (centrumkommun), Olofström. *Större lokalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Karlskrona	2519	2477	.
Ronneby	1144	1013	9 %
Karlshamn	1075	1218	.
Olofström	477	570	15 %

Karlskrona är ett regionalt centrum som har 3 490 elever. 104 elever pendlar från Ronneby. 10 procent av eleverna i Karlskrona går på skola med enskild huvudman, och denna andel är ännu lägre i Ronneby. Inom pendlingsområdet finns alla nationella program tillgängliga utom humanistiska programmet. 55 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 34 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Karlshamn utgör ett lokalt centrum tillsammans med Olofström. Det totala elevantalet är 1 788. Av dem går 1 218 elever på någon av de två gymnasieskolorna i Karlshamn och 570 elever på de två kommunala skolorna i Olofström. Inom pendlingsområdet finns 16 av de nationella programmen. 51 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 37 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

I Kalmar län kan konkurrenssituationen beskrivas som begränsad med dominansen av kommunala skolor som i hög grad har ett samordnat utbud.

Skåne län

Inom Skåne finns åtta gymnasiemarknader, inklusive storstadsområdet Malmö, inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker:

Malmö (centrumkommun), Svedala, Trelleborg, Vellinge. *Storstadsområde.*

Lund (centrumkommun), Eslöv, Burlöv, Hörby, Höör, Kävlinge, Lomma, Staffanstorp. *Större regionalt centrum.*

Helsingborg (centrumkommun), Bjuv, Höganäs, Landskrona, Svalöv, Åstorp, Örskelljunga. *Större regionalt centrum.*

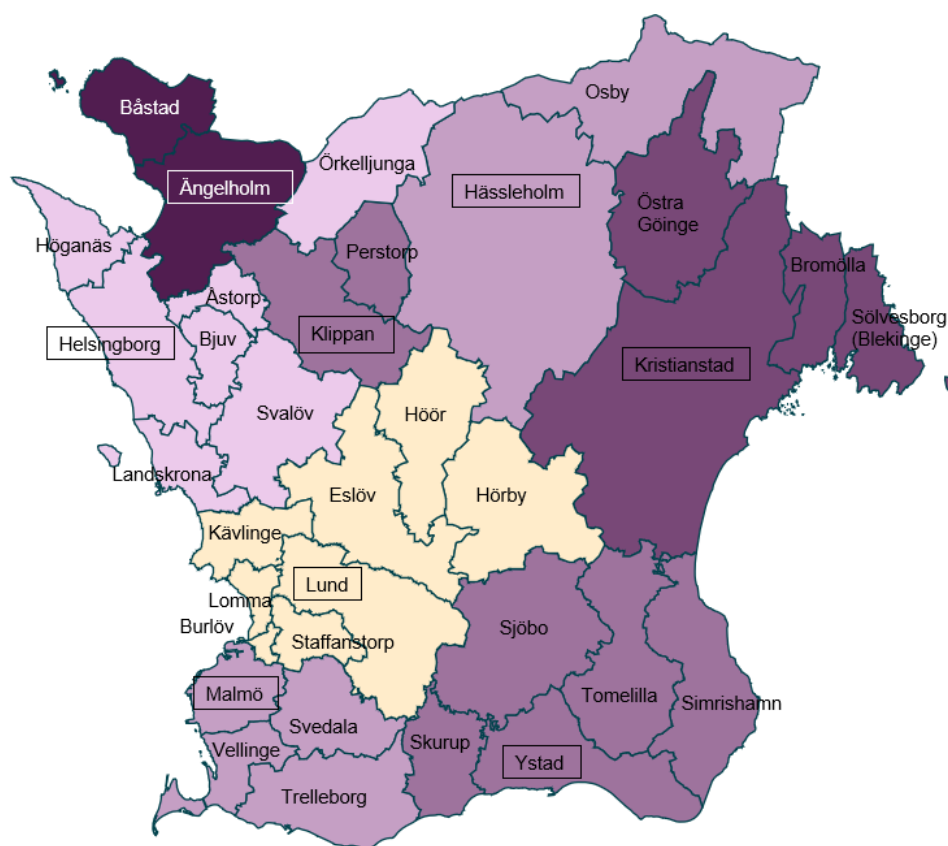
Kristianstad (centrumkommun), Bromölla, Sölvesborg (Blekinge län), Östra Göinge. *Mindre regionalt centrum.*

Ystad (centrumkommun), Simrishamn, Sjöbo, Skurup, Tomelilla. *Större lokalt centrum.*

Ängelholm (centrumkommun), Båstad. *Större lokalt centrum.*

Hässleholm (centrumkommun), Osby. *Större lokalt centrum.*

Klippan (centrumkommun), Perstorp. *Mindre lokalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Malmö	10 981	13 249	.
Trelleborg	1 671	1 115	31 %
Vellinge	1 557	820	44 %
Svedala	894	305	45 %
Helsingborg	5 357	8 357	.

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Landskrona	1 560	494	41 %
Höganäs	1 042	404	56 %
Svalöv	518	383	33 %
Åstorp	728	78	62 %
Örkelljunga	347	39	42 %
Bjuv	601	0	79 %
Lund	4 218	10 112	.
Eslöv	1 302	740	47 %
Hörby	525	132	37 %
Staffanstorps	1 071	83	73 %
Burlöv	690	59	49 %
Höör	598	45	42 %
Kävlinge	1 417	39	79 %
Lomma	1 172	0	84 %
Kristianstad	3 227	4 678	.
Sölvesborg	615	551	19 %
Östra Göinge	581	80	56 %
Bromölla	512	68	48 %
Hässleholm	1 838	1 372	.
Osby	463	390	14 %
Ystad	1 061	1 989	.
Simrishamn	500	264	36 %
Skurup	582	232	41 %
Tomelilla	445	209	63 %
Sjöbo	593	199	41 %
Ängelholm	1 539	1 370	.
Båstad	494	419	29 %
Klippan	609	1 085	.
Perstorp	278	72	41 %

Malmö är en av tre gymnasiemarknader i landet som är storstadsområden, och den minsta av dessa. I Malmös gymnasiemarknad finns totalt 15 489 elever. Till detta storstadsområde knyts pendlingskommunerna Vellinge, Svedala och Trelleborg, varifrån 1 607 elever pendlar till Malmö för sin gymnasieutbildning. I Malmö går

49 procent av eleverna på gymnasieskola med enskild huvudman. I pendlingsområdet finns alla av de nationella programmen och ett stort antal gymnasieskolor. Det mesta av utbudet finns i Malmö. 1 115 elever går på gymnasieskola i Trelleborg, 820 i Vellinge och 305 i Svedala. 67 procent av eleverna i Malmös pendlingsområde läser på högskoleförberedande program, 22 procent läser på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Lund utgör ett större regionalt centrum med totalt 11 210 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 4 283 elever som pendlar till centrumkommunen Lund. 31 procent av eleverna går på skola med enskild huvudman. Av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum finns gymnasieskolor i Eslöv och i Hörby. I pendlingsområdet finns samtliga av de nationella programmen utom industritekniska programmet. 74 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 20 procent på yrkesprogram, och 6 procent på introduktionsprogram.

Helsingborg är ett regionalt centrum med 9 755 elever. 2 458 elever från sex pendlingskommuner pendlar till Helsingborg för sin gymnasieutbildning. Av dessa kommuner har Höganäs, Landskrona och Svalöv egna gymnasieskolor med omkring 400 elever vardera. I pendlingsområdet finns samtliga av de nationella programmen. 59 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 30 procent läser på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Kristianstad är ett regionalt centrum med 5 377 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 689 elever som pendlar till centrumkommunen Kristianstad. 39 procent av eleverna går på skola med enskild huvudman. Av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum finns en kommunal gymnasieskola i Sölvesborg. I pendlingsområdet finns samtliga av de nationella programmen utom humanistiska programmet. 51 procent av eleverna på högskoleförberedande program, 37 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Ystad är ett lokalt centrum med 2 893 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 942 elever som pendlar till centrumkommunen Ystad. 19 procent av eleverna går på skola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskolor i alla av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum, med runt 200 elever i vardera kommunen. I pendlingsområdet finns 16 av 18 nationella program. 35 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 53 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Ängelholm är ett lokalt centrum med 1 789 elever. Från grannkommunen Båstad är det 145 elever som pendlar till Ängelholm, men även Båstad har gymnasieskola med nationella program. I Ängelholm finns inga skolor med enskild huvudman. I pendlingsområdet finns 14 av de nationella programmen. 61 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 30 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Hässleholm är ett lokalt centrum med 1 762 elever. Från grannkommunen Osby är det 66 elever som pendlar till Hässleholm. Samtliga elever går på skola med kommunal huvudman. Det finns även gymnasieskola i Osby med kommunal huvudman. I pendlingsområdet finns 14 av de nationella programmen. 51 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 30 procent på yrkesprogram, och 18 procent på introduktionsprogram.

Klippan är ett lokalt centrum med 1 157 elever, vilket inkluderar 72 elever hemmahörande i grannkommunen Perstorp. I Klippan finns 12 av de nationella programmen och 22 procent av eleverna går på något av de högskoleförberedande programmen.

Sammantaget utgör västra Skåne, med Malmö, Lund och Helsingborg, samt Kristianstads pendlingsområde, gymnasieområden med stor konkurrens om eleverna, ett allsidigt utbud av nationella program och många gymnasieskolor för elevernas gymnasieval. I dessa gymnasieområden kan konkurrensen innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor. I de övriga pendlingsområdena i Skåne är den marknadsmässiga konkurrensen om eleverna mer begränsad. I dessa pendlingsområden är inte heller utbudet av nationella program fullständigt, men eleverna har möjligheter att pendla till andra utbildningscentrum inom länet.

Hallands län

Inom Halland finns två gymnasieområden inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker. (Från Kungsbacka är den största elevpendlingen riktad till Göteborgs gymnasieområde.)

Halmstad (centrumkommun), Hylte, Laholm. *Mindre regionalt centrum.*

Varberg (centrumkommun), Falkenberg. *Mindre regionalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Halmstad	3 656	4 483	.
Laholm	867	396	42 %
Hylte	446	117	71 %
Varberg	2 293	2 507	.
Falkenberg	1 563	1 377	10 %

Halmstad utgör ett regionalt centrum med totalt 4 996 elever. 682 elever pendlar till Halmstad från kommunerna Laholm och Hylte. 31 procent av eleverna i Halmstad går på gymnasieskola med enskild huvudman. Det finns även gymnasieskolor med nationella program i Laholm och i Hylte. I pendlingsområdet finns alla program med undantag för det humanistiska programmet. 58 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 29 procent läser på yrkesprogram, och 13 procent på introduktionsprogram.

Varberg utgör ett regionalt centrum med totalt 3 884 elever tillsammans med Falkenberg. Från Falkenberg till Varberg pendlar 156 elever. 16 procent av eleverna i Varberg går på skola med enskild huvudman. Det finns även gymnasieskolor med nationella program i Falkenberg. I pendlingsområdet finns alla nationella program. 52 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 37 procent läser på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

I Halland är det tydliga drag av marknad med ett flertal gymnasieskolor som konkurrerar om elevunderlaget. Detta i synnerhet inom pendlingsområdet Halmstad, där konkurrensen om eleverna kan leda till en överetablering av de mest sökta programmen, men det gäller även Varberg.

Västra Götalands län

Inom Västra Götalands län finns elva gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker. Till storstadsområdet Göteborg inräknas de lokala närliggande gymnasiemarknaderna Alingsås och Stenungsund, på grund av möjligheterna för eleverna att pendla till utbudet i Göteborg, även om dessa också utgör egna utbildningscentrum. (Elevpendingen från Bengtsfors och Åmål riktas mot Åmål/Säffles gymnasiemarknad, som vi knyter till Värmlands län).

Göteborg (centrumkommun), Ale, Härryda, Kungsbacka (Hallands län), Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Öckerö. *Storstadsområde.*

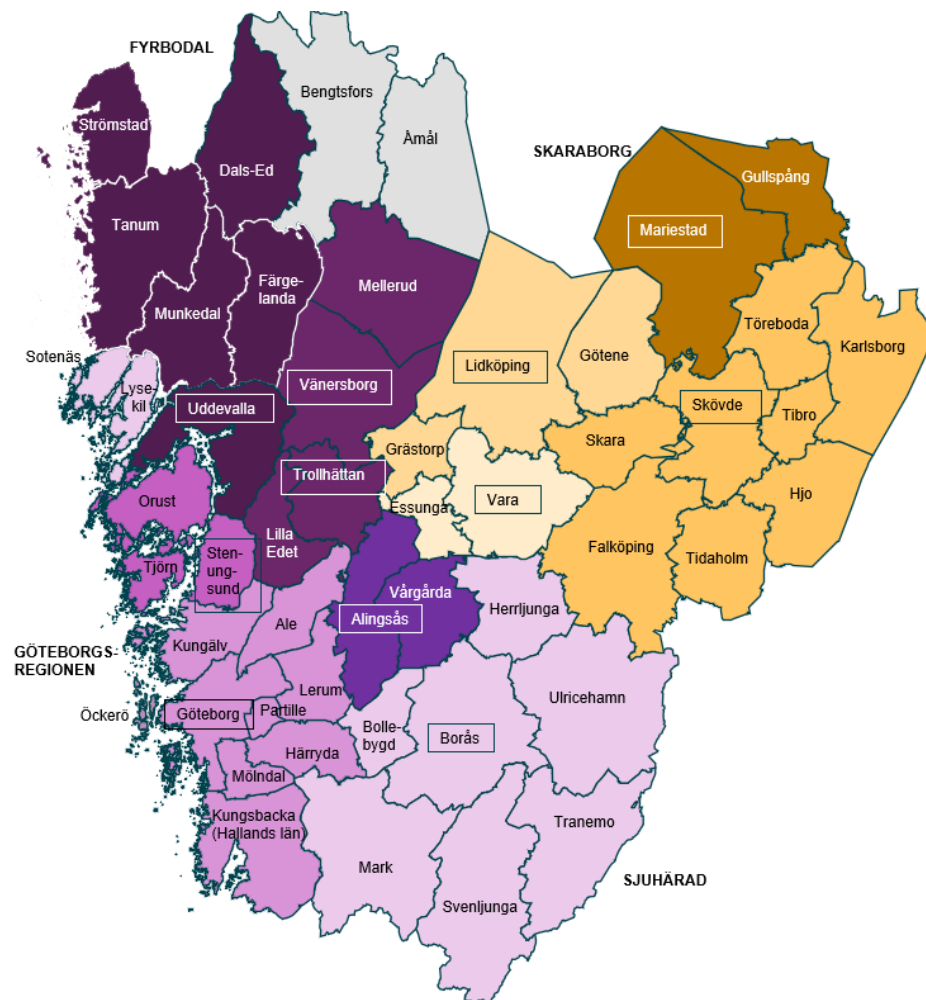
Alingsås (centrumkommun), Vårgårda. *Storstadsområde.*

Stenungsund (centrumkommun), Orust, Tjörn. *Storstadsområde.*

Borås (centrumkommun), Bollebygd, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn. *Större regionalt centrum.*

Skövde (centrumkommun), Falköping, Hjo, Karlsborg, Skara, Tibro, Töreboda, Tidaholm. *Mindre regionalt centrum.*

Trollhättan/Vänersborg (två centrumkommuner). *Mindre regionalt centrum.*
Uddevalla (centrumkommun), Dals-Ed, Färgelanda, Munkedal, Strömstad, Tanum. *Mindre regionalt centrum.*
Lidköping (centrumkommun), Grästorp, Götene. *Större lokalt centrum.*
Lysekil (centrumkommun), Sotenäs. *Kommunalt centrum.*
Mariestad (centrumkommun), Gullspång. *Kommunalt centrum.*
Vara (centrumkommun), Essunga. *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Göteborg	18 458	24 122	.
Kungsbacka	3 766	3 541	21 %
Härryda	1 695	2 003	39 %
Kungälv	1 756	1 591	28 %
Lerum	1 959	1 350	33 %
Mölndal	2 549	620	51 %
Partille	1 505	417	62 %

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Ale	1 282	412	63 %
Öckerö	507	302	83 %
Alingsås	1 546	1 359	.
Värgårda	453	333	12 %
Stenungsund	1 164	1 407	.
Orust	472	17	50 %
Tjörn	526	0	69 %
Borås	4 061	5 160	.
Mark	1 296	1 133	20 %
Ulricehamn	832	506	33 %
Tranemo	420	313	27 %
Herrljunga	284	204	19 %
Svenljunga	329	123	58 %
Bollebygd	364	9	62 %
Skövde	1 854	3 282	.
Falköping	1 257	986	17 %
Skara	715	876	18 %
Tidaholm	393	284	39 %
Töreboda	310	268	51 %
Tibro	397	25	81 %
Hjo	284	10	73 %
Karlsborg	228	9	84 %
Trollhättan/ Vänersborg	3 689	3 817	.
Mellerud	273	92	19 %
Lilla Edet	453	0	32 %
Uddevalla	2 069	3 313	.
Strömstad	393	362	9 %
Munkedal	381	277	69 %
Dals-Ed	157	45	38 %
Tanum	401	17	62 %
Färgelanda	215	0	78 %
Lidköping	1 397	1 841	.

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Götene	431	98	64 %
Grästorps	177	0	49 %
Lysekil	432	525	.
Sotenäs	206	20	42 %
Mariestad	809	848	.
Gullspång	145	1	57 %
Vara	556	548	.
Essunga	152	0	48 %

Göteborgs gymnasieområde har totalt 34 358 elever. Från pendlingskommunerna runt Göteborg är det 6 058 elever som pendlar till centrumkommunen. 56 procent av eleverna i Göteborg går på gymnasieskola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskolor med nationella program i samtliga av Göteborgs pendlingskommuner. I pendlingsområdet finns alla nationella program. 68 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 21 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Alingsås gymnasieområde har totalt 1 692 elever. Gymnasieskola med nationella program finns i även i Vårgårda kommun. I pendlingsområdet finns 14 nationella program. 59 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 31 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Stenungsunds gymnasieområde har 1 424 elever. Från pendlingskommunerna Orust och Tjörn är det 595 elever som pendlar till centrumkommunen. I pendlingsområdet finns 15 nationella program. 54 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 35 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Borås är ett regionalt centrum med 7 448 elever. Från pendlingskommunerna är det 1 114 elever som pendlar till centrumkommunen. Det finns gymnasieskolor med nationella program i samtliga av pendlingsområdets kommuner. I pendlingsområdet finns samtliga nationella program. 55 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 34 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Skövde är ett regionalt centrum med totalt 5 740 elever. Från pendlingskommunerna är det 1 370 elever som pendlar till centrumkommunen. I pendlingsområdet finns samtliga nationella program. 46 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 43 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Uddevalla är ett regionalt centrum med 4 014 elever. Från pendlingskommunerna är det 772 elever som pendlar till centrumkommunen. Det finns gymnasieskolor med nationella program i samtliga av pendlingsområdets kommuner förutom i Färgelanda. I pendlingsområdet finns alla nationella program utom humanistiska programmet. 43 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 47 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Trollhättan/Vänersborg utgör tillsammans ett regionalt centrum med 3 909 elever. Från pendlingskommunerna är det 200 elever som pendlar till centrumkommunerna. Gymnasieskola med nationella program finns även i Mellerud. I pendlingsområdet finns alla nationella program förutom humanistiska programmet. 57 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 32 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Lidköping är ett lokalt centrum med 1 939 elever. Från pendlingskommunerna, som saknar egna gymnasieskolor, är det 364 elever som pendlar till centrumkommunen. I pendlingsområdet finns 15 nationella program. 53 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 40 procent på yrkesprogram, och 7 procent på introduktionsprogram.

Lysekil är ett kommunalt centrum med 545 elever. Från pendlingskommunen Sotenäs är det 87 elever som pendlar till centrumkommunen. I pendlingsområdet finns 11 nationella program. 59 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 29 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Mariestad är ett kommunalt centrum med 849 elever. Från pendlingskommunen Gullspång är det 82 elever som pendlar till centrumkommunen. I pendlingsområdet finns 12 nationella program. 39 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 54 procent på yrkesprogram, och 7 procent på introduktionsprogram.

Vara är ett kommunalt centrum med 548 elever, varav 73 pendlar från Essunga. I pendlingsområdet finns 10 nationella program. 55 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 33 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Det stora Västra Götalands län består av fyra delar som har olika regional prägel och olika förutsättningar för den gymnasiala utbildningen: Göteborgsregionen, Fyrbodals, Sjuhärads och Skaraborgs. Storstadsområdet Göteborg utgör en omfattande gymnasiearknad med en mångfald av gymnasieskolor och ett allsidigt utbud för eleverna att välja mellan. Konkurrensen kan innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor. I Sjuhärads och i Skaraborg är det Borås respektive Skövde som kan karakteriseras som konkurrensutsatta gymnasiearknader, med ett flertal gymnasieskolor och studievägar för eleverna att välja mellan. I Fyrbodals är det huvudsakligen Trollhättan/Vänersborg samt Uddevalla som i viss mån präglas av konkurrens om eleverna på gymnasiearknaden. I

de övriga pendlingsområdena inom Västra Götalands län är inslagna av marknad begränsade, med ett litet antal skolor och en låg grad av konkurrens om eleverna.

Värmlands län

Inom Värmland finns fyra pendlingsområden inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker:

Karlstad (centrumkommun), Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Hammarö, Kil, Munkfors, Sunne, Torsby, Årjäng. *Större regionalt centrum.*

Åmål/Säffle (två centrumkommuner), Bengtsfors (tillhör Västra Götalands län, liksom Åmål). *Mindre lokalt centrum.*

Arvika (centrumkommun), Eda. *Kommunalt centrum.*

Kristinehamn (centrumkommun), Storfors. *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Karlstad	3 053	5 681	.
Torsby	288	429	19 %

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Sunne	422	391	32 %
Hagfors	324	358	13 %
Filipstad	317	266	15 %
Forshaga	414	238	85 %
Årjäng	309	41	47 %
Kil	453	19	83 %
Grums	274	10	85 %
Munkfors	102	0	49 %
Hammarö	646	0	97 %
Säffle/Åmål	964	1 137	.
Bengtfors	295	55	54 %
Arvika	821	775	.
Eda	225	0	59 %
Kristinehamn	770	586	.
Storfors	140	203	34 %

Karlstad utgör ett regionalt centrum med totalt 7 433 elever. Från pendlingskommunerna inom detta pendlingsområde är det 2 059 elever som pendlar till centrumkommunen. 37 procent av eleverna går på skola med enskild huvudman. Av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum finns gymnasieskolor med nationella program i Forshaga, Torsby, Filipstad, Sunne, och Årjäng. I pendlingsområdet finns alla nationella program tillgängliga. 53 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 37 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Kristinehamn är ett kommunalt centrum med 789 elever, varav 48 elever pendlar från grannkommunen Storfors. I pendlingsområdet finns 9 av de 18 nationella programmen. 56 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 28 procent på yrkesprogram, och 16 procent på introduktionsprogram.

Arvika är ett kommunalt centrum med 775 elever, varav 132 elever pendlar från grannkommunen Eda som saknar egen gymnasieskola med nationella program. I pendlingsområdet finns 13 av de nationella programmen. 45 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 44 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Åmål (Västra Götalands län) och *Säffle* utgör tillsammans ett lokalt utbildningscentrum med 1 192 elever. Dessa elever är fördelade på en kommunal skola i Säffle och en kommunal skola i Åmål. Till detta pendlingsområde hör även

Bengtsfors (Västra Götalands län) som saknar egen gymnasieskola. I pendlingsområdet finns 13 av de nationella programmen. 47 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 40 procent på yrkesprogram, och 13 procent på introduktionsprogram.

Sammantaget innebär elevunderlaget i kombination med möjligheterna att pendla till centrumkommunen att Karlstad är en gymnasimarknad som präglas av en stor konkurrens om eleverna. Det är ett brett utbud av nationella program som finns på flera skolor. I centrumkommunen Karlstad kan konkurrensen innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor. I de övriga pendlingsområdena inom Värmlands län är inlagen av marknad mycket begränsade, med ett litet antal skolor och en låg grad av konkurrens om eleverna. Utbudet av nationella program är inte komplett i dessa områden.

Örebro län

Inom Örebro län finns fyra gymnasimarknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker:

Örebro (centrumkommun), Arboga (Västmanlands län), Hällefors, Kumla, Lekeberg, Nora. *Större regionalt centrum.*

Hallsberg (centrumkommun), Askersund, Laxå. *Mindre lokalt centrum.*

Karlskoga (centrumkommun), Degerfors. *Mindre lokalt centrum.*

Lindesberg (centrumkommun), Ljusnarsberg. *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Örebro	5 348	7 431	.
Arboga	473	318	18 %
Hällefors	204	107	31 %
Kumla	821	39	59 %
Nora	369	10	66 %
Lekeberg	277	8	88 %
Hallsberg	632	1371	.
Laxå	171	0	27 %
Askersund	372	0	7 %
Karlskoga	110	893	.
Degerfors	312	314	33 %
Lindesberg	793	768	.
Ljusnarsberg	130	0	51 %

Örebro utgör ett regionalt centrum med totalt 7 913 elever. Från pendlingskommunerna inom denna gymnasiemarknad är det 1 126 elever som pendlar till centrumkommunen. 39 procent av eleverna går på gymnasieskola med enskild huvudman. Bland de övriga kommuner som tillhör Örebros pendlingsområde finns kommunala gymnasieskolor med nationella program i Hällefors och Arboga. Arboga hör till Västmanlands län men knyts på grund av elevpendlingen till Örebros gymnasiemarknad. I pendlingsområdet finns alla nationella program tillgängliga med undantag för humanistiska programmet. 61 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 28 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Hallsberg utgör ett lokalt centrum med 1 371 elever på kommunal gymnasieskola. Till Hallsberg pendlar elever från kommunerna Askersund och Laxå där det inte finns gymnasieskolor med nationella program. I pendlingsområdet finns 15 av de 18 nationella programmen. 30 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 47 procent på yrkesprogram, och 23 procent på introduktionsprogram.

Karlskoga utgör ett lokalt centrum med 1 207 elever fördelade på en kommunal gymnasieskola och en fristående. Till Karlskoga pendlar 102 elever från grannkommunen Degerfors. Även i Degerfors finns en kommunal skola med nationella program. I pendlingsområdet finns 14 av de nationella programmen. 47 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 35 procent på yrkesprogram, och 18 procent på introduktionsprogram.

Lindesberg är ett kommunalt centrum med 768 elever på en kommunal gymnasieskola. Hit pendlar elever från Ljusnarsberg, som saknar egen gymnasieskola med nationella program. I Lindesberg finns 11 av de nationella programmen.

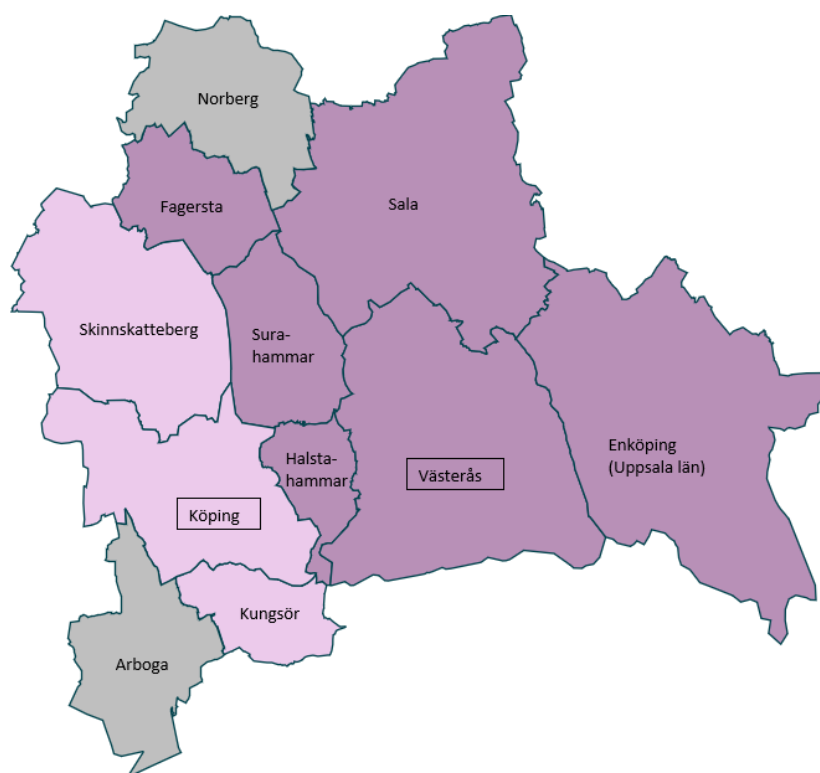
I Örebro län är pendlingsområdet knutet till Örebro en gymnasie-marknad som präglas av en stor konkurrens om eleverna. Det finns ett stort antal skolor och ett brett utbildningsutbud. I centrumkommunen Örebro kan konkurrensen innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor. Bortsett från den eventuella konkurrensen mellan de två skolorna i Karlskoga är det svag marknadsmässig påverkan i de övriga pendlingsområdena inom Örebro län.

Västmanlands län

Inom Västmanland finns två gymnasie-marknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker. (Från Arboga är den största elevpendlingen riktad till Örebro gymnasie-marknad i Örebro län, och från Norberg till Avestas gymnasie-marknad i Dalarnas län.)

Västerås (centrumkommun), Enköping (Uppsala län), Fagersta, Hallstahammar, Sala, Surahammar. *Större regionalt centrum.*

Köping (centrumkommun), Kungsör, Skinnskatteberg. *Mindre lokalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Västerås	5 601	7 024	.

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Enköping	1 679	1 325	10 %
Sala	719	655	31 %
Fagersta	503	519	12 %
Hallstahammar	571	129	88 %
Surahammar	342	42	88 %
Köping	950	1 038	.
Kungsör	305	26	33 %
Skinnskatteberg	128	0	36 %

Västerås utgör ett regionalt centrum med totalt 9 694 elever. Från pendlingskommunerna inom denna gymnasiemarknad är det 1 263 elever som pendlar till centrumkommunen. 44 procent av eleverna går på skola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskolor med nationella program i samtliga kommuner som ingår i Västerås pendlingsområde. I pendlingsområdet finns alla nationella program tillgängliga. 57 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 32 procent på yrkesprogram, och 11 procent på ett introduktionsprogram.

Köping utgör ett lokalt centrum med 1 064 elever på en kommunal gymnasieskola. Till Köping pendlar elever från grannkommunerna Kungsör och Skinnskatteberg som saknar egna gymnasieskolor med nationella program. I Köping finns 13 av de nationella programmen. 41 procent av eleverna läser på ett högskoleförberedande program, 46 procent läser på yrkesprogram, och 12 procent på ett introduktionsprogram.

I Västmanlands län är Västerås en gymnasiemarknad som präglas av en stor konkurrens om eleverna. Det finns ett stort antal skolor och ett brett utbildningsutbud, samt ett stort elevunderlag inräknat dem som pendlar till centrumkommunen. I Västerås kan konkurrensen innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor. I Köpings pendlingsområde råder begränsad konkurrens, men det finns möjligheter för eleverna att pendla till närliggande kommuner.

Dalarnas län

Inom Dalarna finns sex gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker, samt ett solitärt utbildningscentrum:

Falun (centrumkommun), Hedemora, Hofors (Gävleborgs län), Vansbro. *Mindre regionalt centrum.*

Borlänge (centrumkommun), Gagnef, Säter. *Större lokalt centrum.*

Rättvik (centrumkommun), Leksand. *Mindre lokalt centrum.*

Mora (centrumkommun), Orsa, Älvdalen. *Mindre lokalt centrum.*

Avesta (centrumkommun), Norberg (Västmanlands län). *Kommunalt centrum.*

Ludvika/Smedjebacken (två centrumkommuner), Ludvika, Smedjebacken.

Mindre lokalt centrum.

Malung-Sälen (solitärt utbildningscentrum). *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Falun	2 146	3 351	.
Hedemora	516	346	20 %
Vansbro	213	128	17 %
Hofors	318	23	31 %
Borlänge	1 973	2 138	.
Säter	377	32	53 %
Gagnef	331	20	49 %
Avesta	797	868	.

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Norberg	201	0	52 %
Ludvika/ Smedjebacken	1 203	1 006	.
Mora	726	1 037	.
Älvdalen	241	352	63 %
Orsa	212	0	67 %
Rättvik	341	457	.
Leksand	515	497	10 %
Malung-Sälen	308	361	.

Falun utgör ett regionalt centrum med totalt 3 848 elever. Från pendlingskommunerna inom denna gymnasiemarknad är det 236 elever som pendlar till centrumkommunen. På grund av den huvudsakliga elevpendlingen knyts även Vansbro till Faluns gymnasiemarknad. 44 procent av eleverna i Falun går på gymnasieskola med enskild huvudman. Gymnasieskolor med nationella program finns även i Hedemora och i Vansbro. I pendlingsområdet finns samtliga nationella program. 58 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 34 procent på yrkesprogram, och 8 procent på introduktionsprogram.

Borlänge utgör ett lokalt centrum med 2 190 elever. Från pendlingskommunerna Säter och Gagnef är det 363 elever som pendlar till centrumkommunen. 18 procent av eleverna i Borlänge går på gymnasieskola med enskild huvudman. I pendlingsområdet finns 16 nationella program tillgängliga. 50 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 38 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Rättvik är ett lokalt centrum med 954 elever, som inkluderar eleverna i grannkommunen Leksand. Det finns även en kommunal gymnasieskola i Leksand, men den huvudsakliga pendlingsströmmen är riktad till Rättvik som utgör centrumkommunen. I pendlingsområdet finns 13 av de nationella programmen.

Mora är ett lokalt centrum som tillsammans med Orsa och Älvdalen har 1 389 elever. I Mora finns en kommunal gymnasieskola, och i Älvdalen finns en fristående skola med ett profilerat utbud. I pendlingsområdet finns 14 av de nationella programmen.

Avesta är ett kommunalt centrum som tillsammans med Norberg har 868 elever. Dessa elever finns på den kommunala gymnasieskolan i Avesta. I pendlingsområdet finns 12 av de nationella programmen.

Malung-Sälen är ett solitärt kommunalt centrum som inte har något pendlingsutbyte med någon annan kommun. På den kommunala skolan i Malung-Sälen går 361 elever. I Malung-Sälen finns 9 av de nationella programmen.

I Dalarna råder det konkurrens om eleverna pendlingsområdena knutna till Falun respektive till Borlänge. Det finns dessutom en elevpendling mellan Falun och Borlänge, som dock inte har någon dominerande riktning. I de övriga pendlingsområdena inom Dalarna råder inga konkurrensmässiga marknadsförhållanden, och i dessa pendlingsområden är utbudet av nationella program mer begränsat.

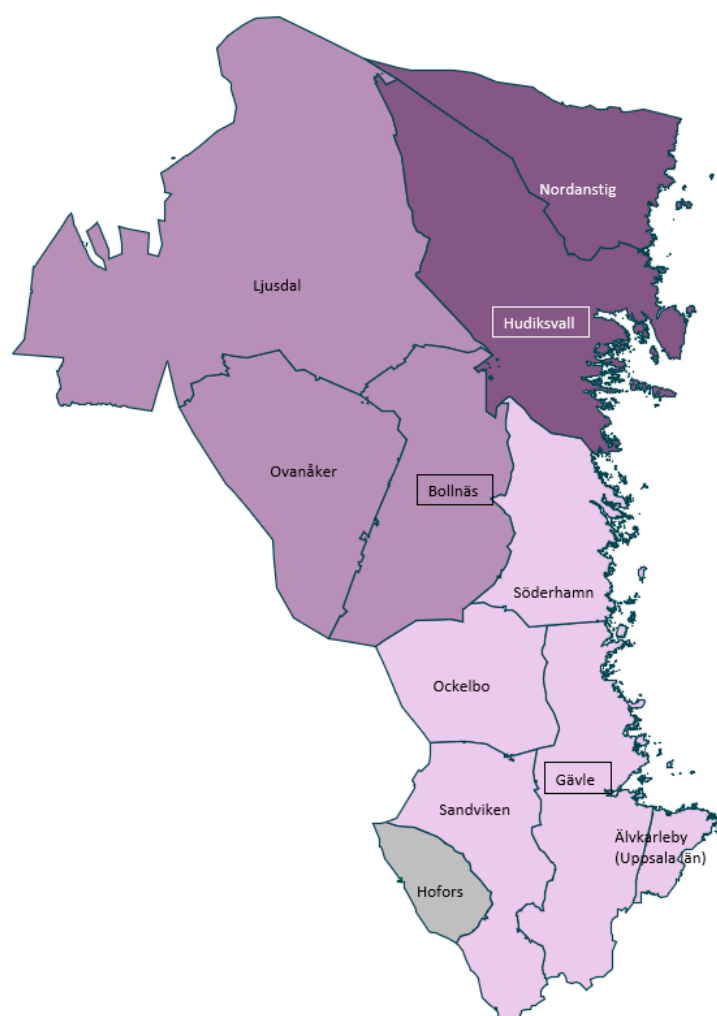
Gävleborgs län

Inom Gävleborgs län finns tre gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker. (Från Hofors är den största elevpendlingen riktad till Faluns gymnasiemarknad i Dalarnas län.)

Gävle (centrumkommun), Ockelbo, Sandviken, Söderhamn, Älvkarleby (Uppsala län). *Större regionalt centrum.*

Bollnäs (centrumkommun), Ljusdal, Ovanåker. *Större lokalt centrum.*

Hudiksvall (centrumkommun), Nordanstig. *Mindre lokalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Gävle	3 663	4 691	.
Sandviken	1 442	1 217	27 %
Söderhamn	791	689	10 %
Älvkarleby	343	21	84 %
Ockelbo	196	0	72 %
Bollnäs	883	944	.
Ljusdal	649	544	11 %
Ovanåker	369	292	11 %
Hudiksvall	1 374	1 523	.
Nordanstig	311	31	67 %

Gävle utgör ett regionalt centrum med totalt 6 618 elever. Från pendlingskommunerna inom denna gymnasiemarknad är det 897 elever som pendlar till centrumkommunen. 32 procent av eleverna i Gävle går på gymnasieskola med enskild huvudman. Bland de övriga kommuner som tillhör Gävles pendlingsområde finns gymnasieskolor med nationella program i Sandviken och Söderhamn. I pendlingsområdet finns alla nationella program. 49 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 40 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Bollnäs är ett större lokalt centrum med 1 780 elever, vilket inkluderar elever i kommunerna Ljusdal och Ovanåker. 41 procent av eleverna i Bollnäs går på gymnasieskola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskolor med nationella program även i Ljusdal och i Ovanåker. I pendlingsområdet finns 15 av de nationella programmen. 45 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 43 procent på yrkesprogram, och 12 procent på introduktionsprogram.

Hudiksvall är ett mindre lokalt utbildningscentrum med 1 554 elever, fördelade på en kommunal och en fristående skola. Grannkommunen Nordanstig har en kommunal gymnasieskola med ett begränsat utbildningsutbud. I pendlingsområdet finns 15 av de nationella programmen. 52 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 38 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Sammantaget är det i Gävleborgs län i synnerhet inom pendlingsområdet knutet till Gävle som det råder konkurrens mellan skolorna, men det gäller även Bollnäs och i viss utsträckning Hudiksvalls pendlingsområde. I Gävle kan konkurrensen innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen, och att elever med olika meritvärden från grundskolan fördelas mellan olika skolor.

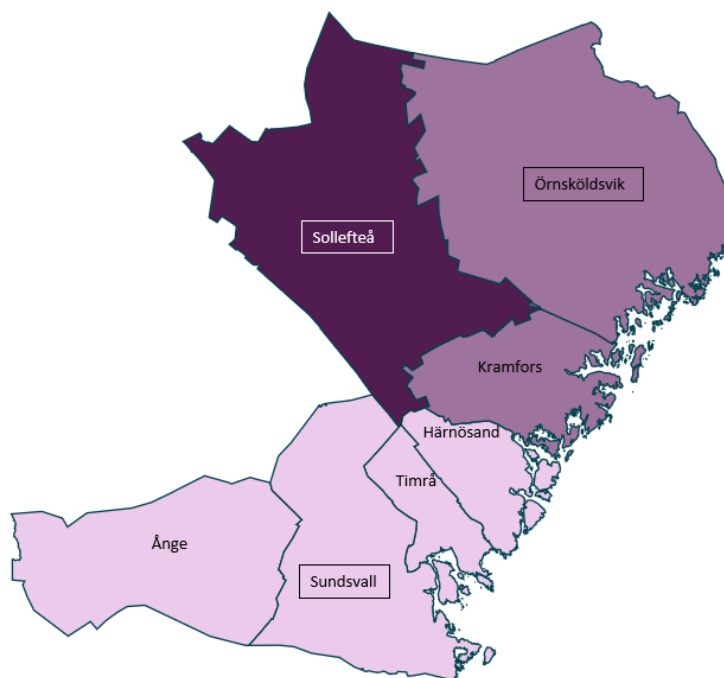
Västernorrlands län

Inom Västernorrland finns två gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga pendlingen sker, samt ett solitärt utbildningscentrum:

Sundsvall (centrumkommun), Härnösand, Timrå, Ånge. *Mindre regionalt centrum.*

Örnsköldsvik (centrumkommun), Kramfors. *Större lokalt centrum.*

Sollefteå (solitärt utbildningscentrum). *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Sundsvall	3 677	3 995	.
Härnösand	938	856	9 %
Timrå	654	374	46 %
Ånge	332	251	14 %
Örnsköldsvik	2 047	2 120	.
Kramfors	625	614	11 %
Sollefteå	592	594	.

Sundsvall utgör ett mindre regionalt utbildningscentrum med totalt 5 476 elever. Från pendlingskommunerna inom denna gymnasiemarknad är det 429 elever som pendlar till centrumkommunen. 47 procent av eleverna i Sundsvall går på gymnasieskola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskola med nationella program i var och en av de tre kommuner som tillhör Sundsvalls pendlingsområde: Härnösand, Timrå respektive Ånge. I pendlingsområdet finns alla program

tillgängliga utom humanistiska programmet. 57 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 33 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Örnsköldsvik är ett större lokalt centrum med 2 734 elever, inklusive 66 elever som pendlar från Kramfors. Även i Kramfors finns gymnasieskola med nationella program. I pendlingsområdet finns alla program utom humanistiska programmet. 48 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 39 procent på yrkesprogram, och 14 procent på introduktionsprogram.

Sollefteå är ett solitärt kommunalt centrum, som alltså inte har något noterbart pendlingsutbyte med någon annan kommun. Här går 594 elever på den kommunala gymnasieskolan. 41 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 46 procent på yrkesprogram, och 13 procent på introduktionsprogram.

Sammantaget är det i Västernorrlands län en påtaglig konkurrensmarknad i Sundsvalls pendlingsområde. Konkurrensen kan innebära en tendens till överretablering av de mest sökta programmen. Även i Örnsköldsviks pendlingsområde råder i viss utsträckning marknadsmässiga konkurrensförhållanden mellan skolorna.

Jämtlands län

Jämtland utgör endast en gymnasiemarknad där den huvudsakliga elevpendlingen sker till centrumkommunen.

Östersund (centrumkommun), Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre. *Mindre regionalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Östersund	2 222	3 341	.
Krokom	661	358	83 %
Strömsund	348	303	10 %
Åre	399	279	42 %
Härjedalen	293	193	29 %
Bräcke	207	108	76 %
Berg	251	108	60 %
Ragunda	155	67	57 %

Östersund är ett regionalt centrum med totalt 4 757 elever. Från pendlingskommunerna inom denna gymnasiemarknad är det 1 235 elever som pendlar till centrumkommunen. 13 procent av eleverna i Östersund går på gymnasieskolor med enskild huvudman. Det finns mindre gymnasieskolor i samtliga av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum, med mellan 70 och 350 elever. Men 70 procent av eleverna i Jämtland går sin gymnasieutbildning i Östersund. I pendlingsområdet finns alla nationella program tillgängliga. 50 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 42 procent på yrkesprogram, och 8 procent på introduktionsprogram.

I flera av kommunerna i Jämtland är det tillgängliga programutbudet begränsat och elevernas tillgång till ett bredare utbud förutsätter pendling över stora avstånd. Den gymnasiala verksamheten är koncentrerad till centrumkommunen Östersund, där ett fåtal fristående skolor konkurrerar om eleverna med kommunens stora gymnasieskola.

Västerbottens län

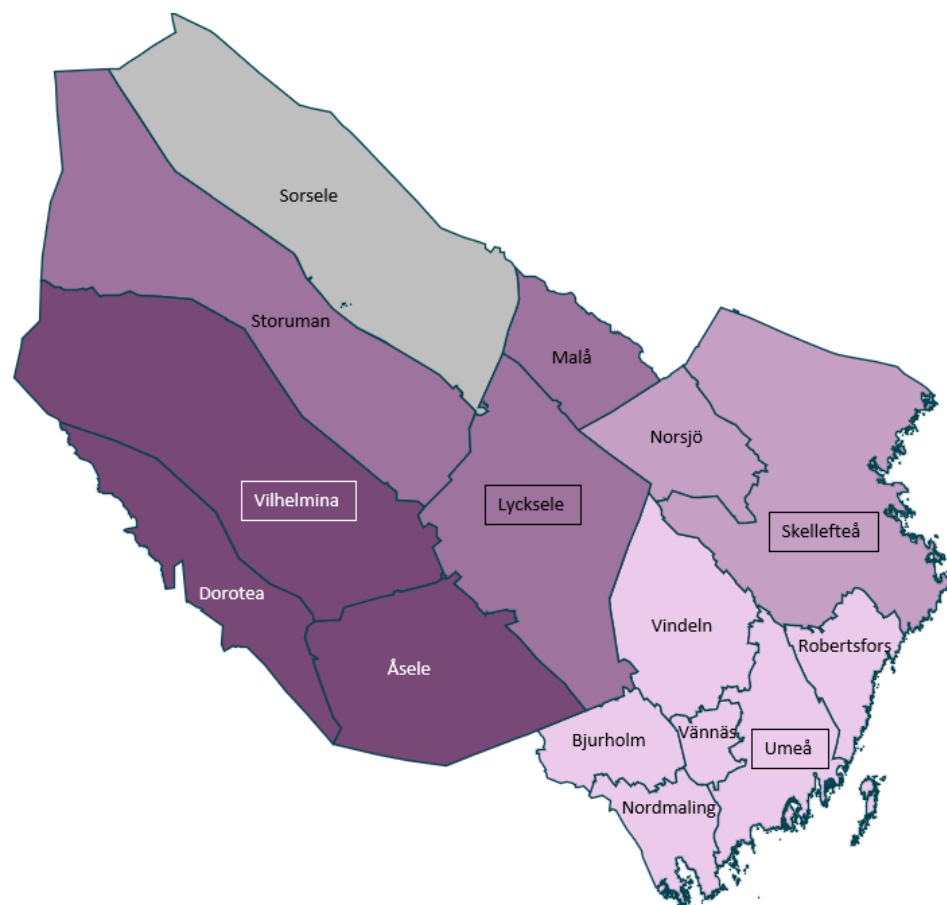
I Västerbotten finns fyra gymnasiemarknader inom vilka den huvudsakliga elevpendlingen sker. (Från Sorsele är den största elevpendlingen riktad till Arvidsjaur i Norrbottens län.)

Umeå (centrumkommun), Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Vindeln, Vännäs. *Mindre regionalt centrum.*

Skellefteå (centrumkommun), Norsjö. *Större lokalt centrum.*

Lycksele (centrumkommun), Malå, Storuman. *Kommunalt centrum.*

Vilhelmina (centrumkommun), Dorotea, Åsele. *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Umeå	4 097	4 793	.
Vännäs	351	538	58 %
Vindeln	173	0	65 %
Robertsfors	213	0	79 %
Nordmaling	253	0	62 %
Bjurholm	72	0	50 %
Skellefteå	2 582	2 738	.
Norsjö	131	2	76 %
Lycksele	407	552	.
Storuman	139	95	39 %
Malå	111	15	40 %
Vilhelmina	227	270	.
Åsele	76	0	53 %
Dorotea	65	0	34 %

Umeå utgör ett regionalt centrum med 5 331 elever. Från pendlingskommunerna inom denna gymnasieområde är det 676 elever som pendlar till centrumkommunen. 21 procent av eleverna i Umeå går på gymnasieskola med enskild huvudman. Av de övriga kommuner som tillhör detta regionala centrum finns gymnasieskola med nationella program enbart i Vännäs. I pendlingsområdet finns alla nationella program tillgängliga, med undantag för humanistiska programmet. 60 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 33 procent på yrkesprogram, och 7 procent på introduktionsprogram.

Skellefteå är ett större lokalt centrum med 2 740 elever. 15 procent av eleverna går på skola med enskild huvudman. I pendlingsområdet finns alla nationella program utom humanistiska programmet. 50 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 39 procent på yrkesprogram, och 11 procent på introduktionsprogram.

Lycksele är ett kommunalt utbildningscentrum med 662 elever på centrumkommunens gymnasieskola samt på ett par mindre skolor i Storuman med kommunal huvudman. Utbudet täcker i Lycksele 12 av de 18 nationella programmen, och i Storuman 6 av programmen. 46 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 41 procent på yrkesprogram, och 13 procent på introduktionsprogram.

Vilhelmina är ett kommunalt utbildningscentrum med 270 elever på centrumkommunens kommunala gymnasieskola. Utbudet täcker 8 av de nationella programmen.

I Västerbotten är det pendlingsområdena knutna till Umeå respektive Skellefteå som kan karakteriseras som gymnasieområden med konkurrens om eleverna, och där eleverna har tillgång till ett allsidigt utbud av program. Konkurrensen kan innebära en tendens till överetablering av de mest sökta programmen. Lycksele respektive Vilhelmina är stora geografiska pendlingsområden med en kommunal gymnasieskola i respektive område. I dessa pendlingsområden är det tillgängliga utbudet begränsat och elevernas tillgång till ett bredare utbud förutsätter pendling över stora avstånd.

Norrbottens län

I Norrbotten finns fyra gymnasieområden där den huvudsakliga elevpendlingen sker:

Luleå (centrumkommun), Boden, Övertorneå. *Mindre regionalt centrum.*

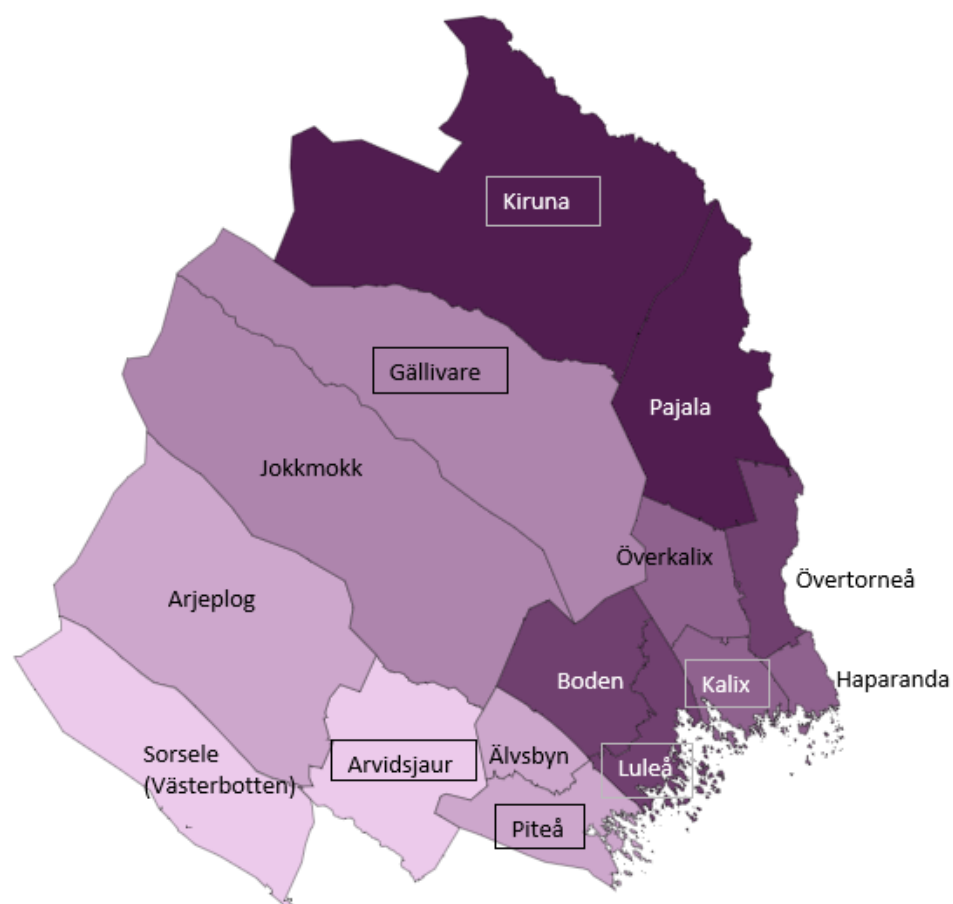
Piteå (centrumkommun), Arjeplog, Älvsbyn. *Större lokalt centrum.*

Kiruna (centrumkommun), Pajala. *Mindre lokalt centrum.*

Arvidsjaur (centrumkommun), Sorsele (Västerbotten). *Kommunalt centrum.*

Gällivare (centrumkommun), Jokkmokk. *Kommunalt centrum.*

Kalix (centrumkommun), Haparanda, Övertorneå. *Kommunalt centrum.*

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Luleå	2 522	2 816	.
Boden	948	795	20 %
Övertorneå	116	125	8 %
Piteå	1 436	1 536	.
Älvsbyn	260	160	32 %
Arjeplog	70	18	30 %
Kiruna	753	817	.
Pajala	176	132	14 %
Arvidsjaur	180	218	.
Sorsele	55	1	47 %
Gällivare	490	542	.
Jokkmokk	118	87	19 %
Kalix	519	548	.
Haparanda	279	224	11 %

Centrumkommun Pendlingskommun	Antal elever hemkommun	Antal elever skolkommun	Andel elever som pendlar till centrumkommun
Överkalix	78	3	45 %

Luleå utgör ett regionalt centrum med 3 736 elever. Till dessa räknas eleverna i Boden (795 elever). På grund av elevpendlingens omfattning inräknas förutom Boden även Övertorneå med 125 elever till Luleås gymnasiemarknad. 195 eleverna från dessa två kommuner pendlar till Luleå. 18 procent av eleverna går på gymnasieskola med enskild huvudman. Det finns gymnasieskola med kommunal huvudman i Övertorneå, med 11 av de 18 nationella programmen, och i Boden med 10 av programmen. I pendlingsområdet finns alla nationella program tillgängliga. 54 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 37 procent på yrkesprogram, och 8 procent på introduktionsprogram.

Piteå är ett lokalt centrum som har 1 714 elever, tillsammans med Älvsbyn och Arjeplog. I Piteå finns gymnasieutbildning med kommunalt huvudmannaskap. Även i Älvsbyn finns kommunal gymnasieskola med ett mer begränsat programutbud. I pendlingsområdet finns 15 av de nationella programmen. 43 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 49 procent på yrkesprogram, och 8 procent på introduktionsprogram.

Kiruna utgör tillsammans med Pajala ett lokalt centrum med 949 elever. Det finns en kommunal skola där det erbjuds 15 av de nationella programmen samt en fristående skola med endast det naturvetenskapliga programmet. 45 procent av eleverna läser på högskoleförberedande program, 45 procent på yrkesprogram, och 10 procent på introduktionsprogram.

Kalix är ett kommunalt centrum med totalt 775 elever på skolor med kommunal huvudman. I pendlingsområdet finns 13 av de nationella programmen. Även *Gällivare* och *Arvidsjaur* är kommunala centrum med 629 respektive 219 elever. I Gällivares pendlingsområde finns 13 nationella program. Arvidsjaur har ett begränsat utbud med fem nationella program. I pendlingsområdet läser 38 procent av eleverna på högskoleförberedande program, 45 procent på yrkesprogram, och 17 procent på introduktionsprogram.

I Norrbotten är det i viss mån Luleås pendlingsområde som kan beskrivas som en gymnasiemarknad med konkurrens mellan skolor och flera valmöjligheter för eleverna. Situationen är annorlunda i Norrbottens övriga pendlingsområden, där det tillgängliga utbudet är begränsat. Den gymnasiala verksamheten i dessa områden bygger mycket på samverkan mellan utförarna och elevernas tillgång till ett bredare utbud förutsätter pendling över stora avstånd.

Bilaga 1. Tabell

Per gymnasieområde är tabellen sorterad efter den lokala gymnasieområdets numrering (1–85) På första raden per skolområde, i fet stil, anges den kommun som är utbildningscentrum.

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasieområde	Typ av gymnasieområde
180 Stockholm	Stort utbildningscentrum	1 Stockholm	1 Stadsområde
0123 Järfälla	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0125 Ekerö	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0126 Huddinge	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0127 Botkyrka	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0128 Salem	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0138 Tyresö	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0139 Upplands-Bro	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0181 Södertälje	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0183 Sundbyberg	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0184 Solna	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0186 Lidingö	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0191 Sigtuna	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0305 Håbo	Uppendlingskommun	1 Stockholm	1 Stadsområde
0188 Norrtälje	Litet utbildningscentrum	2 Norrtälje	1 Stadsområde
0161 Täby	Stort utbildningscentrum	3 Danderyd/Täby	1 Stadsområde
0162 Danderyd	Stort utbildningscentrum	3 Danderyd/Täby	1 Stadsområde
0115 Vallentuna	Uppendlingskommun	3 Danderyd/Täby	1 Stadsområde
0117 Österåker	Uppendlingskommun	3 Danderyd/Täby	1 Stadsområde
0187 Vaxholm	Uppendlingskommun	3 Danderyd/Täby	1 Stadsområde
0163 Sollentuna	Litet utbildningscentrum	4 Sollentuna	1 Stadsområde
0114 Upplands Väsby	Uppendlingskommun	4 Sollentuna	1 Stadsområde
0136 Haninge	Litet utbildningscentrum	5 Haninge	1 Stadsområde
0192 Nynäshamn	Uppendlingskommun	5 Haninge	1 Stadsområde
0182 Nacka	Stort utbildningscentrum	6 Nacka	1 Stadsområde
0120 Värmdö	Uppendlingskommun	6 Nacka	1 Stadsområde
0380 Uppsala	Stort utbildningscentrum	7 Uppsala	2 Stort regionalt centrum
0330 Knivsta	Uppendlingskommun	7 Uppsala	2 Stort regionalt centrum
0331 Heby	Uppendlingskommun	7 Uppsala	2 Stort regionalt centrum
0360 Tierp	Uppendlingskommun	7 Uppsala	2 Stort regionalt centrum

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
0382 Östhammar	Utpendlingskommun	7 Uppsala	2 Stort regionalt centrum
0480 Nyköping	Stort utbildningscentrum	8 Nyköping	4 Stort lokalt centrum
0461 Gnesta	Utpendlingskommun	8 Nyköping	4 Stort lokalt centrum
0481 Oxelösund	Utpendlingskommun	8 Nyköping	4 Stort lokalt centrum
0488 Trosa	Utpendlingskommun	8 Nyköping	4 Stort lokalt centrum
0484 Eskilstuna	Stort utbildningscentrum	9 Eskilstuna	3 Litet regionalt centrum
0482 Flen	Utpendlingskommun	9 Eskilstuna	3 Litet regionalt centrum
0486 Strängnäs	Litet utbildningscentrum	10 Strängnäs	5 Litet lokalt centrum
0140 Nykvarn	Utpendlingskommun	10 Strängnäs	5 Litet lokalt centrum
0483 Katrineholm	Litet utbildningscentrum	11 Katrineholm	5 Litet lokalt centrum
0428 Vingåker	Utpendlingskommun	11 Katrineholm	5 Litet lokalt centrum
0581 Norrköping	Stort utbildningscentrum	12 Norrköping	2 Stort regionalt centrum
0562 Finspång	Utpendlingskommun	12 Norrköping	2 Stort regionalt centrum
0563 Valdemarsvik	Utpendlingskommun	12 Norrköping	2 Stort regionalt centrum
0582 Söderköping	Utpendlingskommun	12 Norrköping	2 Stort regionalt centrum
0580 Linköping	Stort utbildningscentrum	13 Linköping	2 Stort regionalt centrum
0513 Kinda	Utpendlingskommun	13 Linköping	2 Stort regionalt centrum
0560 Boxholm	Utpendlingskommun	13 Linköping	2 Stort regionalt centrum
0561 Åtvidaberg	Utpendlingskommun	13 Linköping	2 Stort regionalt centrum
0583 Motala	Litet utbildningscentrum	14 Motala	5 Litet lokalt centrum
0584 Vadstena	Utpendlingskommun	14 Motala	5 Litet lokalt centrum
0586 Mjölby	Litet utbildningscentrum	15 Mjölby	6 Kommunalt centrum
0509 Ödeshög	Utpendlingskommun	15 Mjölby	6 Kommunalt centrum
0684 Tranås	Litet utbildningscentrum	16 Tranås	6 Kommunalt centrum
0512 Ydre	Utpendlingskommun	16 Tranås	6 Kommunalt centrum
0684 Aneby	Utpendlingskommun	16 Tranås	6 Kommunalt centrum
0680 Jönköping	Stort utbildningscentrum	17 Jönköping	2 Stort regionalt centrum
0642 Mullsjö	Utpendlingskommun	17 Jönköping	2 Stort regionalt centrum
0643 Habo	Utpendlingskommun	17 Jönköping	2 Stort regionalt centrum
0665 Vaggeryd	Utpendlingskommun	17 Jönköping	2 Stort regionalt centrum
0682 Nässjö	Utpendlingskommun	17 Jönköping	2 Stort regionalt centrum
0686 Eksjö	Solitärt centrum	18 Eksjö	6 Kommunalt centrum
0685 Vetlanda	Litet utbildningscentrum	19 Vetlanda	5 Litet lokalt centrum
0684 Sävsjö	Utpendlingskommun	19 Vetlanda	5 Litet lokalt centrum
0683 Värnamo	Litet utbildningscentrum	20 Värnamo	5 Litet lokalt centrum
0617 Gnosjö	Utpendlingskommun	20 Värnamo	5 Litet lokalt centrum

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
0662 Gislaved	Solitärt centrum	21 Gislaved	5 Litet lokalt centrum
0780 Växjö	Stort utbildningscentrum	22 Växjö	3 Litet regionalt centrum
0760 Uppvidinge	Utpendlingskommun	22 Växjö	3 Litet regionalt centrum
0761 Lessebo	Utpendlingskommun	22 Växjö	3 Litet regionalt centrum
0763 Tingsryd	Utpendlingskommun	22 Växjö	3 Litet regionalt centrum
0764 Alvesta	Utpendlingskommun	22 Växjö	3 Litet regionalt centrum
0765 Älmhult	Utpendlingskommun	22 Växjö	3 Litet regionalt centrum
0781 Ljungby	Litet utbildningscentrum	23 Ljungby	5 Litet lokalt centrum
0767 Markaryd	Utpendlingskommun	23 Ljungby	5 Litet lokalt centrum
0880 Kalmar	Stort utbildningscentrum	24 Kalmar	3 Litet regionalt centrum
0834 Torsås	Utpendlingskommun	24 Kalmar	3 Litet regionalt centrum
0840 Mörbylånga	Utpendlingskommun	24 Kalmar	3 Litet regionalt centrum
0861 Mönsterås	Utpendlingskommun	24 Kalmar	3 Litet regionalt centrum
0862 Emmaboda	Utpendlingskommun	24 Kalmar	3 Litet regionalt centrum
0881 Nybro	Utpendlingskommun	24 Kalmar	3 Litet regionalt centrum
0885 Borgholm	Utpendlingskommun	24 Kalmar	3 Litet regionalt centrum
0882 Oskarshamn	Litet utbildningscentrum	25 Oskarshamn	5 Litet lokalt centrum
0821 Högsby	Utpendlingskommun	25 Oskarshamn	5 Litet lokalt centrum
0860 Hultsfred	Litet utbildningscentrum	26 Hultsfred/Vimmerby	6 Kommunalt centrum
0884 Vimmerby	Utpendlingskommun	26 Hultsfred/Vimmerby	6 Kommunalt centrum
0883 Västervik	Solitärt centrum	27 Västervik	5 Litet lokalt centrum
0980 Gotland	Solitärt centrum	28 Gotland	4 Stort lokalt centrum
1080 Karlskrona	Litet utbildningscentrum	29 Karlskrona	3 Litet regionalt centrum
1081 Ronneby	Utpendlingskommun	29 Karlskrona	3 Litet regionalt centrum
1082 Karlshamn	Stort utbildningscentrum	30 Karlshamn	4 Stort lokalt centrum
1060 Olofström	Utpendlingskommun	30 Karlshamn	4 Stort lokalt centrum
1290 Kristianstad	Stort utbildningscentrum	31 Kristianstad	3 Litet regionalt centrum
1083 Sölvesborg	Utpendlingskommun	31 Kristianstad	3 Litet regionalt centrum
1256 Östra Göinge	Utpendlingskommun	31 Kristianstad	3 Litet regionalt centrum
1272 Bromölla	Utpendlingskommun	31 Kristianstad	3 Litet regionalt centrum
1293 Hässleholm	Stort utbildningscentrum	32 Hässleholm	4 Stort lokalt centrum
1273 Osby	Utpendlingskommun	32 Hässleholm	4 Stort lokalt centrum
1280 Malmö	Stort utbildningscentrum	33 Malmö	1 Storstadsområde
1233 Vellinge	Utpendlingskommun	33 Malmö	1 Storstadsområde
1263 Svedala	Utpendlingskommun	33 Malmö	1 Storstadsområde
1287 Trelleborg	Utpendlingskommun	33 Malmö	1 Storstadsområde

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
1286 Ystad	Stort utbildningscentrum	34 Ystad	4 Stort lokalt centrum
1264 Skurup	Utpendlingskommun	34 Ystad	4 Stort lokalt centrum
1265 Sjöbo	Utpendlingskommun	34 Ystad	4 Stort lokalt centrum
1270 Tomelilla	Utpendlingskommun	34 Ystad	4 Stort lokalt centrum
1291 Simrishamn	Utpendlingskommun	34 Ystad	4 Stort lokalt centrum
1281 Lund	Stort utbildningscentrum	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1230 Staffanstorp	Utpendlingskommun	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1231 Burlöv	Utpendlingskommun	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1261 Kävlinge	Utpendlingskommun	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1262 Lomma	Utpendlingskommun	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1266 Hörby	Utpendlingskommun	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1267 Höör	Utpendlingskommun	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1285 Eslöv	Utpendlingskommun	35 Lund	2 Stort regionalt centrum
1283 Helsingborg	Stort utbildningscentrum	36 Helsingborg	2 Stort regionalt centrum
1214 Svalöv	Utpendlingskommun	36 Helsingborg	2 Stort regionalt centrum
1257 Örkeljunga	Utpendlingskommun	36 Helsingborg	2 Stort regionalt centrum
1260 Bjuv	Utpendlingskommun	36 Helsingborg	2 Stort regionalt centrum
1277 Åstorp	Utpendlingskommun	36 Helsingborg	2 Stort regionalt centrum
1282 Landskrona	Utpendlingskommun	36 Helsingborg	2 Stort regionalt centrum
1284 Höganäs	Utpendlingskommun	36 Helsingborg	2 Stort regionalt centrum
1276 Klippan	Litet utbildningscentrum	37 Klippan	5 Litet lokalt centrum
1275 Perstorp	Utpendlingskommun	37 Klippan	5 Litet lokalt centrum
1292 Ängelholm	Litet utbildningscentrum	38 Ängelholm	4 Stort lokalt centrum
1279 Båstad	Utpendlingskommun	38 Ängelholm	4 Stort lokalt centrum
1380 Halmstad	Stort utbildningscentrum	39 Halmstad	3 Litet regionalt centrum
1315 Hylte	Utpendlingskommun	39 Halmstad	3 Litet regionalt centrum
1381 Laholm	Utpendlingskommun	39 Halmstad	3 Litet regionalt centrum
1383 Varberg	Stort utbildningscentrum	40 Varberg	3 Litet regionalt centrum
1382 Falkenberg	Utpendlingskommun	40 Varberg	3 Litet regionalt centrum
1480 Göteborg	Stort utbildningscentrum	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1384 Kungsbacka	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1401 Härryda	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1402 Partille	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1407 Öckerö	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1440 Ale	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1441 Lerum	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
1481 Mölndal	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1482 Kungälv	Utpendlingskommun	41 Göteborg	1 Storstadsområde
1489 Alingsås	Litet utbildningscentrum	42 Alingsås	1 Storstadsområde
1442 Vårgårda	Utpendlingskommun	42 Alingsås	1 Storstadsområde
1415 Stenungsund	Litet utbildningscentrum	43 Stenungsund	1 Storstadsområde
1419 Tjörn	Utpendlingskommun	43 Stenungsund	1 Storstadsområde
1421 Örust	Utpendlingskommun	43 Stenungsund	1 Storstadsområde
1485 Uddevalla	Stort utbildningscentrum	44 Uddevalla	3 Litet regionalt centrum
1430 Munkedal	Utpendlingskommun	44 Uddevalla	3 Litet regionalt centrum
1435 Tanum	Utpendlingskommun	44 Uddevalla	3 Litet regionalt centrum
1438 Dals-Ed	Utpendlingskommun	44 Uddevalla	3 Litet regionalt centrum
1439 Färgelanda	Utpendlingskommun	44 Uddevalla	3 Litet regionalt centrum
1436 Strömstad	Utpendlingskommun	44 Uddevalla	3 Litet regionalt centrum
1484 Lysekil	Litet utbildningscentrum	45 Lysekil	6 Kommunalt centrum
1427 Sotenäs	Utpendlingskommun	45 Lysekil	6 Kommunalt centrum
1487 Vänersborg	Stort utbildningscentrum	46 Trollhättan/Vänersborg	3 Litet regionalt centrum
1488 Trollhättan	Stort utbildningscentrum	46 Trollhättan/Vänersborg	3 Litet regionalt centrum
1462 Lilla Edet	Utpendlingskommun	46 Trollhättan/Vänersborg	3 Litet regionalt centrum
1490 Borås	Stort utbildningscentrum	47 Borås	2 Stort regionalt centrum
1443 Bollebygd	Utpendlingskommun	47 Borås	2 Stort regionalt centrum
1452 Tranemo	Utpendlingskommun	47 Borås	2 Stort regionalt centrum
1463 Mark	Utpendlingskommun	47 Borås	2 Stort regionalt centrum
1465 Svenljunga	Utpendlingskommun	47 Borås	2 Stort regionalt centrum
1466 Herrljunga	Utpendlingskommun	47 Borås	2 Stort regionalt centrum
1491 Ulricehamn	Utpendlingskommun	47 Borås	5 Stort lokalt centrum
1494 Lidköping	Stort utbildningscentrum	48 Lidköping	4 Stort lokalt centrum
1444 Grästorps	Utpendlingskommun	48 Lidköping	4 Stort lokalt centrum
1471 Götene	Utpendlingskommun	48 Lidköping	4 Stort lokalt centrum
1470 Vara	Litet utbildningscentrum	49 Vara	6 Kommunalt centrum
1445 Essunga	Utpendlingskommun	49 Vara	6 Kommunalt centrum
1496 Skövde	Stort utbildningscentrum	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum
1446 Karlsborg	Utpendlingskommun	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum
1472 Tibro	Utpendlingskommun	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum
1473 Töreboda	Utpendlingskommun	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum
1495 Skara	Utpendlingskommun	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum
1497 Hjo	Utpendlingskommun	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
1498 Tidaholm	Utpendlingskommun	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum
1499 Falköping	Utpendlingskommun	50 Skövde	3 Litet regionalt centrum
1493 Mariestad	Litet utbildningscentrum	51 Mariestad	6 Kommunalt centrum
1447 Gullspång	Utpendlingskommun	51 Mariestad	6 Kommunalt centrum
1780 Karlstad	Stort utbildningscentrum	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1715 Kil	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1737 Torsby	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1761 Hammarö	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1762 Munkfors	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1763 Forshaga	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1764 Grums	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1765 Årjäng	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1766 Sunne	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1782 Filipstad	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1783 Hagfors	Utpendlingskommun	52 Karlstad	2 Stort regionalt centrum
1781 Kristinehamn	Litet utbildningscentrum	53 Kristinehamn	6 Kommunalt centrum
1760 Storfors	Utpendlingskommun	53 Kristinehamn	6 Kommunalt centrum
1784 Arvika	Litet utbildningscentrum	54 Arvika	6 Kommunalt centrum
1730 Eda	Utpendlingskommun	54 Arvika	6 Kommunalt centrum
1785 Säffle	Litet utbildningscentrum	55 Säffle/Åmål	5 Litet lokalt centrum
1492 Åmål	Litet utbildningscentrum	55 Säffle/Åmål	5 Litet lokalt centrum
1460 Bengtsfors	Utpendlingskommun	55 Säffle/Åmål	5 Litet lokalt centrum
1880 Örebro	Stort utbildningscentrum	56 Örebro	2 Stort regionalt centrum
1814 Lekeberg	Utpendlingskommun	56 Örebro	2 Stort regionalt centrum
1863 Hällefors	Utpendlingskommun	56 Örebro	2 Stort regionalt centrum
1881 Kumla	Utpendlingskommun	56 Örebro	2 Stort regionalt centrum
1884 Nora	Utpendlingskommun	56 Örebro	2 Stort regionalt centrum
1984 Arboga	Utpendlingskommun	56 Örebro	2 Stort regionalt centrum
1983 Köping	Litet utbildningscentrum	57 Köping	5 Litet lokalt centrum
1904 Skinnskatteberg	Utpendlingskommun	57 Köping	5 Litet lokalt centrum
1960 Kungsör	Utpendlingskommun	57 Köping	5 Litet lokalt centrum
1861 Hallsberg	Litet utbildningscentrum	58 Hallsberg	5 Litet lokalt centrum
1860 Laxå	Utpendlingskommun	58 Hallsberg	5 Litet lokalt centrum
1882 Askersund	Utpendlingskommun	58 Hallsberg	5 Litet lokalt centrum
1883 Karlskoga	Litet utbildningscentrum	59 Karlskoga	5 Litet lokalt centrum
1862 Degerfors	Utpendlingskommun	59 Karlskoga	5 Litet lokalt centrum

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
1885 Lindesberg	Litet utbildningscentrum	60 Lindesberg	6 Kommunalt centrum
1864 Ljusnarsberg	Utpendlingskommun	60 Lindesberg	6 Kommunalt centrum
1980 Västerås	Stort utbildningscentrum	61 Västerås	2 Stort regionalt centrum
0381 Enköping	Utpendlingskommun	61 Västerås	2 Stort regionalt centrum
1907 Surahammar	Utpendlingskommun	61 Västerås	2 Stort regionalt centrum
1961 Hallstahammar	Utpendlingskommun	61 Västerås	2 Stort regionalt centrum
1981 Sala	Utpendlingskommun	61 Västerås	2 Stort regionalt centrum
1982 Fagersta	Utpendlingskommun	61 Västerås	2 Stort regionalt centrum
2084 Avesta	Litet utbildningscentrum	62 Avesta	6 Kommunalt centrum
1962 Norberg	Utpendlingskommun	62 Avesta	6 Kommunalt centrum
2061 Smedjebacken	Litet utbildningscentrum	63 Ludvika/Smedjebacken	5 Litet lokalt centrum
2085 Ludvika	Litet utbildningscentrum	63 Ludvika/Smedjebacken	5 Litet lokalt centrum
2080 Falun	Stort utbildningscentrum	64 Falun	3 Litet regionalt centrum
2021 Vansbro	Utpendlingskommun	64 Falun	3 Litet regionalt centrum
2083 Hedemora	Utpendlingskommun	64 Falun	3 Litet regionalt centrum
2104 Hofors	Utpendlingskommun	64 Falun	3 Litet regionalt centrum
2081 Borlänge	Stort utbildningscentrum	65 Borlänge	4 Stort lokalt centrum
2026 Gagnef	Utpendlingskommun	65 Borlänge	4 Stort lokalt centrum
2082 Säter	Utpendlingskommun	65 Borlänge	4 Stort lokalt centrum
2031 Rättvik	Litet utbildningscentrum	66 Rättvik	5 Litet lokalt centrum
2029 Leksand	Utpendlingskommun	66 Rättvik	5 Litet lokalt centrum
2023 Malung-Sälen	Solitärt centrum	67 Malung-Sälen	6 Kommunalt centrum
2062 Mora	Litet utbildningscentrum	68 Mora	5 Litet lokalt centrum
2034 Orsa	Utpendlingskommun	68 Mora	5 Litet lokalt centrum
2039 Älvdalen	Utpendlingskommun	68 Mora	5 Litet lokalt centrum
2180 Gävle	Stort utbildningscentrum	69 Gävle	2 Stort regionalt centrum
0319 Älvkarleby	Utpendlingskommun	69 Gävle	2 Stort regionalt centrum
2101 Ockelbo	Utpendlingskommun	69 Gävle	2 Stort regionalt centrum
2181 Sandviken	Utpendlingskommun	69 Gävle	2 Stort regionalt centrum
2182 Söderhamn	Utpendlingskommun	69 Gävle	2 Stort regionalt centrum
2183 Bollnäs	Stort utbildningscentrum	70 Bollnäs	4 Stort lokalt centrum
2121 Ovanåker	Utpendlingskommun	70 Bollnäs	4 Stort lokalt centrum
2161 Ljusdal	Utpendlingskommun	70 Bollnäs	4 Stort lokalt centrum
2184 Hudiksvall	Litet utbildningscentrum	71 Hudiksvall	5 Litet lokalt centrum
2131 Nordanstig	Utpendlingskommun	71 Hudiksvall	5 Litet lokalt centrum
2281 Sundsvall	Stort utbildningscentrum	72 Sundsvall	3 Litet regionalt centrum

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
2260 Ånge	Utpendlingskommun	72 Sundsvall	3 Litet regionalt centrum
2262 Timrå	Utpendlingskommun	72 Sundsvall	3 Litet regionalt centrum
2280 Härnösand	Utpendlingskommun	72 Sundsvall	3 Litet regionalt centrum
2284 Örnsköldsvik	Litet utbildningscentrum	73 Örnsköldsvik	4 Stort lokalt centrum
2282 Kramfors	Utpendlingskommun	73 Örnsköldsvik	4 Stort lokalt centrum
2283 Sollefteå	Solitärt centrum	74 Sollefteå	6 Kommunalt centrum
2380 Östersund	Stort utbildningscentrum	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2303 Ragunda	Utpendlingskommun	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2305 Bräcke	Utpendlingskommun	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2309 Krokoms	Utpendlingskommun	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2313 Strömsund	Utpendlingskommun	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2301 Åre	Utpendlingskommun	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2326 Berg	Utpendlingskommun	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2361 Härjedalen	Utpendlingskommun	75 Östersund	3 Litet regionalt centrum
2482 Skellefteå	Stort utbildningscentrum	76 Skellefteå	4 Stort lokalt centrum
2417 Norsjö	Utpendlingskommun	76 Skellefteå	4 Stort lokalt centrum
2401 Umeå	Stort utbildningscentrum	77 Umeå	3 Litet regionalt centrum
2401 Nordmaling	Utpendlingskommun	77 Umeå	3 Litet regionalt centrum
2403 Bjurholm	Utpendlingskommun	77 Umeå	3 Litet regionalt centrum
2404 Vindeln	Utpendlingskommun	77 Umeå	3 Litet regionalt centrum
2409 Robertsfors	Utpendlingskommun	77 Umeå	3 Litet regionalt centrum
2460 Vännäs	Utpendlingskommun	77 Umeå	3 Litet regionalt centrum
2462 Vilhelmina	Litet utbildningscentrum	78 Vilhelmina	6 Kommunalt centrum
2425 Dorotea	Utpendlingskommun	78 Vilhelmina	6 Kommunalt centrum
2463 Åsele	Utpendlingskommun	78 Vilhelmina	6 Kommunalt centrum
2481 Lycksele	Litet utbildningscentrum	79 Lycksele	6 Kommunalt centrum
2418 Malå	Utpendlingskommun	79 Lycksele	6 Kommunalt centrum
2421 Storuman	Utpendlingskommun	79 Lycksele	6 Kommunalt centrum
2580 Luleå	Stort utbildningscentrum	80 Luleå	3 Mindre regionalt centrum
2518 Övertorneå	Utpendlingskommun	80 Luleå	3 Mindre regionalt centrum
2582 Boden	Utpendlingskommun	80 Luleå	3 Mindre regionalt centrum
2514 Kalix	Litet utbildningscentrum	81 Kalix	6 Kommunalt centrum
2513 Överkalix	Utpendlingskommun	81 Kalix	6 Kommunalt centrum
2583 Haparanda	Utpendlingskommun	81 Kalix	6 Kommunalt centrum
2581 Piteå	Stort utbildningscentrum	82 Piteå	4 Stort lokalt centrum
2506 Arjeplog	Utpendlingskommun	82 Piteå	4 Stort lokalt centrum

Kommun	Kommuntyp	Lokal gymnasiemarknad	Typ av gymnasiemarknad
2560 Älvsbyn	Utpendlingskommun	82 Piteå	4 Stort lokalt centrum
2505 Arvidsjaur	Litet utbildningscentrum	83 Arvidsjaur	6 Kommunalt centrum
2422 Sorsele	Utpendlingskommun	83 Arvidsjaur	6 Kommunalt centrum
2523 Gällivare	Litet utbildningscentrum	84 Gällivare	6 Kommunalt centrum
2510 Jokkmokk	Utpendlingskommun	84 Gällivare	6 Kommunalt centrum
2584 Kiruna	Stort utbildningscentrum	85 Kiruna	5 Litet lokalt centrum
2521 Pajala	Utpendlingskommun	85 Kiruna	5 Litet lokalt centrum

Bilaga 2: Förklaringar och definitioner

Rapporten bygger på en indelning i gymnasiemarknader baserat på elevernas pendling mellan kommuner. I det följande beskriver vi kriterierna för denna indelning, och definierar vissa begrepp.

En gymnasiemarknad är ett geografiskt avgränsat område som består av minst en kommun, men det vanligaste är att flera kommuner delar en gemensam marknad vad gäller utbudet av och efterfrågan på gymnasieutbildning. Vägledande för indelningen i gymnasiemarknader är att marknaderna ska vara icke-överlappande – en kommun kan endast tillhöra en gymnasiemarknad – samt de ska uppgå till ett överblickbart antal. Det är pendling över kommungränser som knyter ihop olika kommuner till en gymnasiemarknad. Det definieras som pendling om en elevs hemkommun skiljer sig från skolkommun i Skolverkets elevregister. Därmed avses med pendling såväl dag- eller veckopendling som flytt (om inte eleven ändrar sin folkbokföringsort). Pendlingens volym kan i denna rapport därför vara något överskattad jämfört med den dagpendling som vanligen förknippas med pendling. Men definitionen fungerar för att illustrera elevernas möjligheter att välja en gymnasieutbildning på annan ort än sin hemkommun. Eftersom det råder konkurrens om eleverna i kommunerna fyller därför pendlingsmättet syftet med denna rapport.

Indelningen av kommuner i gymnasiemarknader går i princip ut på att identifiera centrumkommuner och utpendlingskommuner. Större centrumkommuner är relativt självständiga. De har en begränsad total utpendling av elever, som understiger 20 procent av antalet i kommunen folkbokförda elever samt ingen utpendling som överstiger 7,5 procent till en annan enskild kommun. Genom bland annat sitt utbildningsutbud har de en mer eller mindre stark dragningskraft på eleverna och deras gymnasieval, inom ett geografiskt område som vanligtvis omfattar mer än en kommun. Utpendlingskommuner är kommuner som har en utpendling till en specifik kommun som omfattar minst 7,5 procent av eleverna. En finare indelning av *lokala* gymnasiemarknader utgår ifrån centrumkommuner som har inpendling från andra kommuner men utan kravet på att minst 80 % av eleverna ska gå kvar i samma kommun. Utpendlingskommunerna bildar en lokal gymnasiemarknad tillsammans med den kommun till vilken den enskilt största pendlingsströmmen går. En kommun kan utgöra centrumkommun i en lokal gymnasiemarknad även om den har en utpendling som överstiger 7,5 procent av de folkbokförda eleverna till en annan enskild kommun. Detta om den samtidigt har en inpendling som utgör den största pendlingsströmmen från en annan kommun. Ett exempel på detta är Nacka, som har en stor utpendling till Stockholm, men som också har en inpendling från Värmdö som utgör den kommunens största pendlingsström. Då Stockholm är klassificerad som en större centrumkommun så ingår inte Stockholm i Nackas lokala gymnasiemarknad. Det är utvecklingen av de lokala gymnasiemarknaderna som analyseras i den här rapporten och i Skolverkets tidigare uppföljningar av gymnasiemarknadens geografi. I dessa beräkningar ingår alla

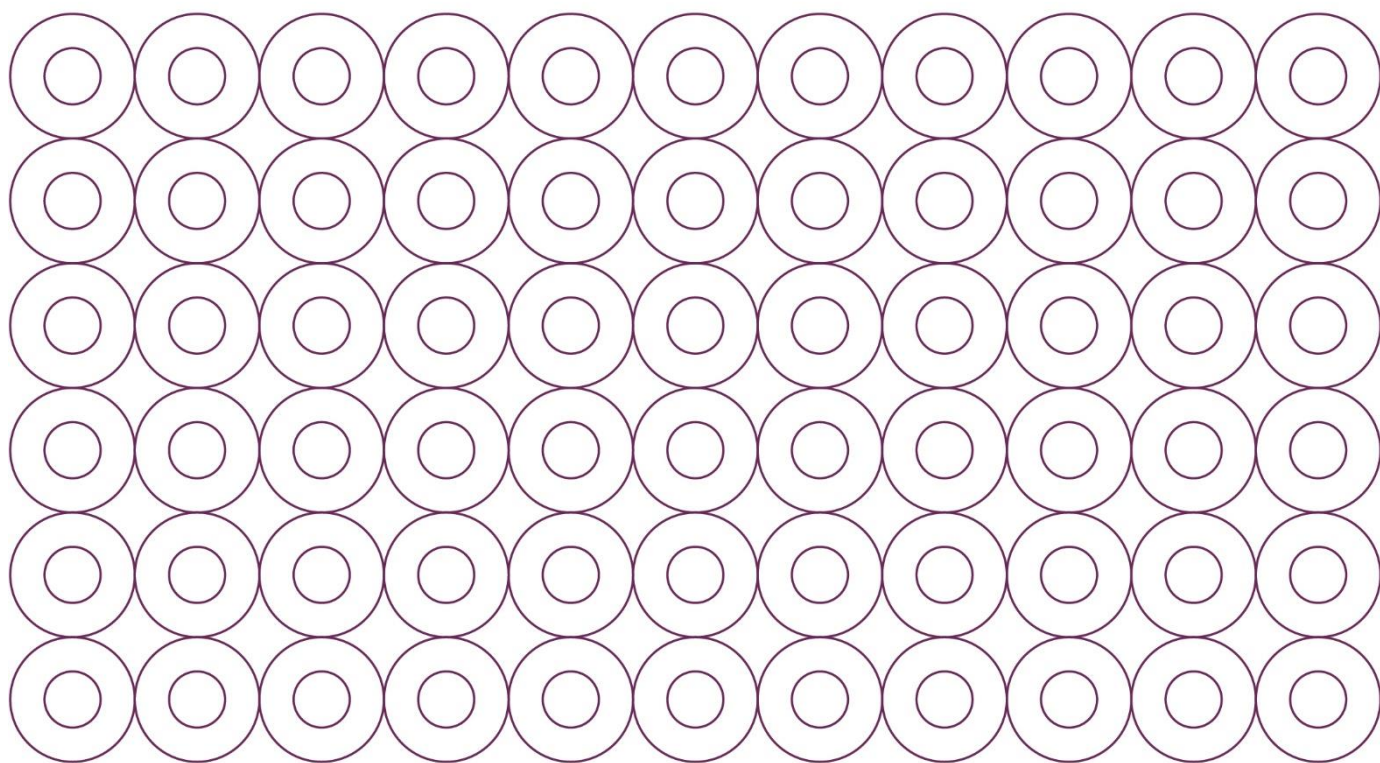
gymnasieelever, i år 1, 2 och 3 på samtliga nationella program och introduktionsprogram.

De centrumkommuner som attraherar ett större antal elever, ofta inom större geografiska områden, benämner vi *stora utbildningscentrum*. De centrumkommuner som har ett mindre antal elever och oftast en mindre geografisk räckvidd benämner vi *små utbildningscentrum*.

Ett antal kommuner är inte självständiga enligt pendlingskriteriet men har ett stort ömsesidigt pendlingsutbyte med annan kommun. I vissa av dessa fall har kommunerna slagits ihop, varpå de tillsammans bildar en lokal gymnasiemarknad. Åtta kommuner har slagits ihop: Danderyd/Täby, Ludvika/Smedjebacken, Säffle/Åmål samt Vimmerby/Hultsfred.

Ytterligare ett antal kommuner är enligt kriterierna utbildningscentrum men har inga kommuner som har sin största utpendling riktad till dem. Dessa *solitära centrum* är sex till antalet: Eksjö, Gislaved, Västervik, Gotland, Malung-Sälen, samt Sollefteå.

Det ska poängteras att modellen som vi använder för att definiera gymnasiemarknader utifrån pendlingsströmmar strikt följer de kriterier som vi har definierat. Det gör att vissa kommuner som ligger precis över gränsen för att räknas till ett visst utbildningscentrum det aktuella läsåret (2022/23), skulle kunna komma att räknas till ett annat utbildningscentrum ett annat läsåret. Ett exempel på det är Enköping, som här knyts till Västerås men som skulle knytas till Uppsala med bara en liten förändring av elevströmmarna.

Skolverket

www.skolverket.se